Lodzer Tageblat № 122

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פריין 15 גראשען

לאָדזער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

25-טער יאָהרגאַנג | 26 maja 1932 | דאָנערשטאָג, כ׳ אייר תרצ״ב | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16, טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47

כארביז ארומגערינגעלט פון בינעדיש מיליטער

בלוט יגע שלאַכטען ביים טייך סינגאַרי. — יאַפּאַנישע גענער אַל-שטאַב אַריבערנעטרעטען קיין כארביז

יאַפּאַניש מיליטער מאַרשירט צו דער סאָוויעטישער גרעניץ

לאָנדאָן. (סב.) אַנ׳אָפּמוילונג פון אַ הובשע פאַר טויזענד בנעזער, וואָס גראַמיר טאָטן כארבינער קאַנט, האָט ארומגערינגעלט די שטאָט פון צוויי זייטן. די בעוועגונג אויף דער מזרח-בנעזישער באַן און לחלוטין אָפּגעשטעלט, מחמת די באַן-לוניע איז צושטערט סיי אויף מזרח, סיי אויף מערב-זייט פון כארבין. אויך די דאַמפּער אויפ׳ן טייך סינגאַרי האָבען זיך נעמוזט אומקעהרען, מחמת זיי זענען בעשאָסען געוואָרען דורך די בנעזער מיט הארמאַטען.

די ערשטע שלאַכטען צווישען די בנעזער און יאַפּאַנער האָבען זיך עגמוויעלט ביים מערב-פרעג פון טייך סינגאַרי. די יאַפּאַנער האָבען זיך בעגרעניצט מיט הארמאַטען און מאַנקען. די בנעזער האָבען נעטאַלט אָקאָפּעס און זיי שטעלען אַנ׳עקשנות׳דיגען ווידערשטאַנד. מיט דער אַקציע פון בנעזישען מיליטער זאָל אָנפיהרען נעו. מאַ.

אַ פערבומערטע שלאַכט האָט זיך עגטוויקעלט אַרום באַהן-מוגעל בײַ מוטען-לין. כארבין און ארומגערינגעלט פון דרײַ זייטען. די פעלקער-בונד-קאָמיסיע, וואָס נעפינט זיך אין כארבין, און אָפּגעשניטען פון דער וועלט. די טעלעגראַפישע פערבינדונג און אויבערגעריסען.

לאָנדאָן. (סב.) אין אַן אַרטיקעל פון אַ הויפּט-אָרגאַן פון אַ גרויסער מאַכט שרייבט מ׳הערט שטאַרק די הארמאַטען-קאַנאָנאַדע. קיין לעבענס-מיטעל פעהלט דער וויל נישט.

לאָנדאָן. (סב.) דאָס יאַפּאַנישע מיליטער האָט נאָך אַ פערבומערטער שלאַכט ביים מזרח-ברעג פון טייך סינגאַרי. געצוואונגען די בנעזער אָפּצוטרעטען.

לאָנדאָן. (סב.) צולוב דער געשפּאַנטער לאַגע ארום כארבין, האָט די יאַפּאַנישע ארמעע-לייטונג בעשלאָסען אויבערצוטראָגען דעם הויפּט-קוואַרטיר פון די יאַפּאַנישע קרעפטן-פחות און מאַנדזשוריען קיין כארבין.

דער דאָזיגער בעשלוס האָט אין מאָסקווע ארויסגערופען אַ שטאַרקע בעאַונרוהיגונג. מחמת צולוב דעם וועט דער יאַפּאַנישער געגנער אַל-שטאַב זיך געפינען האַרט נעבען דער סאָוויעטישער גרענעץ.

פאַריז, 25. מאַי. (סב.) אין לעצטען מאָמענט זענען אָנגעקומען פון פאַרשידענע ערטער אַלאַרמירענדע דעפּעשען אַז דאָס יאַפּאַנישע מיליטער מאַרשירט אין דער ריכטונג צו דער רוסישער גרעניץ. די מעגליכקייט פון אַ סאָוויעטישע יאַפּאַנישער מלחמה ווערט ווידער אַקטועל.

בעאַמטע פון די מליכה מאַנאָפּאָלען רעדוצירט מען אויך די פענסיעס

וואַרשא. (טעלעפאָנויש) הייַנט האָט דער מינוסטער-ראַט ארויסגעגעבען אַ צוגאָב-פאָרארדנונג וועגען דער רעדוקציע פון די בעאַמטע-פאָרארדנונג. נעמט די רעדוקציע ארום אויך די פאָרקאָנטראַקטירטע בעאַמטע און די בעאַמטע פון די מליכה-מאַנאָפּאָלען און עפענטליכע אונטערנעמונגען. לויט דער צוגאָב-פאָרארדנונג נעמט די רעדוקציע אויך אויף די בעאַמטע פון די מליכה-מאַנאָפּאָלען און עפענטליכע אונטערנעמונגען. לויט דער רעדוקציע וועט דערבײַ פיהרט ווערען און אַלע אונטערנעמונגען, וואו בײַ אויצט און נאָך קיין רעדוקציע נישט געווען.

יודען איז תימן איז גרויס סכנה

לאָנדאָן, 25. מאַי. (יטא) די יידישע קהלה אין לאָנדאָן האָט דערהאַלטען אַ טעלעגראַמע פון דער תימנ׳ער קהלה אין אדען מיט קורצע אָפּגעהאַקטע ווערטער: „יודען איז גרויס געפאַהר. אַטלט מיט הולף!

אויך פון אַנדערע קהלות אין תימן קומען אָן דעפּעשען וועגען אַ גרויסער יידישער געפאַהר.

צורך היהודים אַדאַלף נאַוואַטשינסקי דעמאָסקירט אַלס וועקסעל-פעלשער און שאַנטאַזשיסט

דער געלטגער „אול. קוריער צאַרן.“ רעכענט זיך אָפּ אויפ׳ן שאַרפסטען אופן מיט נאַוואַטשינסקי׳ן, וואָס פוהרט לעצטענס אַ שאַרפע קאַמפּאַניע געגען „אול. קוריער צאַרן.“

„אַ.ק.צ.“ דערצעהלט קורץ פל, אַז דער הויפּטער קאַמאַליק נאַוואַטשינסקי איז שוין דורכ׳ן געריכט פער׳משפט געווען פאַר נאָם-לעכטערונג. דאַן דער צעהלט די צייטונג וועגען נאַוואַטשינסקי׳ן: „ער האָט זיך פערגינען מיט פעלשונג וועקסלען און אויספּרעסען געלד בײַ עלטערע און רײַכע פרויען אונטער דער דראָהונג צו דרוקען פאַשקווילען.

„צולוב זיין לעכטזינניג לעבען און ער ארענגעפאַלען אין אַ רוהיגע שווערע קראַנקהייטען. דאָס קוועק-זילבער האָט אָנגרויטיג אָפּגעטויט בײַ אויהם די עמוק און די עהרלוכקייט.

„זינגערציט האָט ער התונה געהאַט אין די אַרטיסטישע קרייזען. נאָכדעם אָבער האָט ער פערקויפט די אומגליקליכע פרוי אין חתונה געהאַט מיט „שכל“ מיט אַנ׳אַלטער, רײַכער אלמנה“.

אין אָט דער זעלבער נאַוואַטשינסקי׳ן איז עס דאָס שווינדעל אין דער מאָנעגער פון דער אַנטיסעמיטישער קליקע און בויילען...

גענ. שיקאַרסקי איז וואַרשאַ

וואַרשאַ. (טעלעפאָנויש) הייַנט אין צוריקגעקומען פון פאַרין גענ. שיקאַרסקי. שבת וועט ער זיך מעלדען בײַ מאַרשאַל פּילסודסקי.

פּוילישער אַמבאַסאַדאָר איז וואַשינגטאָן גיט אַ פריהשטיק לכבוד נחום סאָקאָלאָוו

וואַשינגטאָן, 25. מאַי. (סב.) אַמבאַסאַדאָר פּילזבאָווטש האָט הייַנט געגעבען אַ פריהשטיק לכבוד נחום סאָקאָלאָוו. אין פריהשטיק האָבען זיך בעטייליגט אַ רוהע פערזענלעכקייטן פון דער פּאָלישער וועלט און פון דער גזעזלשאַפט.

נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 75 יאָהר, אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און טאַנטע

ב״ע

מלכה רייזעל ראַזענבאַום

די לויה קומט פאַר היינט דאָנערשטאָג כ׳ אייר תרצ״ב ן נאָכמ. פון טרויער-הויז שרודמ עסקע 49 № וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

בלב מלא צער הננו מודיעים ע״ד האסון שקרנו ביום י״ח אייר תרצ״ב נפטרה עלנו אחוי נחלה קצרה אבינו היקר

נ״ע שמעון ב״ר משה ז״ל קנופף

בשנת ה׳62 לחיו.

הלוי׳ תהי׳ היום יום ה׳ כ׳ אייר תרצ״ב בשעה 11 לפני הצהרים

בתיו. בניו, כלותיו, חתוניו ונכדיו.

היינט דאָנערשטאָג 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג קומט פאַר אין דער שהל ביי „ליות החולים“ פאָלודניאַווע 19 אַ הזכרה נאָכ׳ן פערשטאָרבענעם פערוואַלטונגס-מיטגליד

נ״ע ברוך בענדעט הערמאַן

צו וועלכע עס ווערען פערבעטען אַלע זיינע קרובים, פרייוד און באַקאַנטע ווי אויך אונזערע פעראיינס-מיטגלידער.

די פערוואַלטונג פון „ליות החולים“

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער פאַבריקאַנט

פ. פּיאַסקאָווסקי מיט זיין ליבע פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן

איגנאַץ מיט פריילין האַלאַ ווייגרייך

און מיר ווינשן דעם יונגען פּאָר אַ גליקליך צופרידען זיזאַמענלעבען

די אַרבייטער

פון די פירמע פּיאַסקאָווסקי

א שעהן, זויניג

פראַנט-צימער

מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג און אַלע בעקוועמליכקייטען

זאָפאָרט איבערצוגעבען

צו ערפאָהרען אין אדם. פון „ל. ט.“ אונטער „F.B.“

סטאַרשי פעלדשער

B. Joskowicz

שטעלט פאָקען טעגליך מיט פרישע קראַוויאַנקע און גיט אויך אַרויס שוויאַדעצטוועס

פולנאַצנאַ 4 Północna טעלעפאָן 141-86

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–6 אַ זייגער אָוונד.

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. KACENELSONA

Zawadzka 43. telefon 151-79

דער ערשטער טערמין פון די עקזאַמענס פאַר נייע שילער דעם 25-טען מאַי

איז דער ערשטער אנפאַנגס-קלאַס ווערען אָנגענומען שילער פון 5 אויז אַ האַלב יאָהר

דער גן-ילדים (פרעבעל-שולע) אונטער דער לייטונג פון דער בעקאַנטער פּעדאַגאָגין-שריפטשטעלערין ש. קאַצענעלסאָן-פיינשטיין, איז פערזעהען מיט די מאָדערנסטע שול-איינריכטונגען און ענטוויקלונגס-מעטאָדען. עס ווערען אָנגענומען קינדער (יונגלעך מיט מיידלעך) אין צלטער פון 4 יאָהר.

מיט אָנמעלדונגען: אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום טעגליך פון 9 ביז 2 פמ. און פון 5–7 נאָכמ.

נאַניץ לאַדזי

האָט געמאַכט אַ רושם מיט די

רעשטען

נאָוואָמיעסקאַ 5 פראָנט 2 שטאָק

די נייעסטע מאָדערנסטע הערען- און דאַמען-שטאָפען פון די בעסטע קוואַליטעטען מיט 30% ביליגער. קומט און איבערצייגט אייך! נאָר לאָזט אייך נישט פערפיהרען, געדענקט גוט דעם אַדרעס:

נאָר 2 שטאָק פראָנט ביי שטשענשליוי.

איצעס

פאַר

כראַפּיטשע אנשטאַלטען

דרוקערייען און פערלאַגען

עמפּפעהלט

דער איינציגער אידישער צייטונגס-אַפּאַראַט

אין לאָדזי

104

טעל.: 241-24

„נעצלוקס“

גרויסע זשורנאַליסטישע מאַיובקע

צום „לונא-פּאַרק“

(עק טראַונוטטאַ פון שענקיעוויטשאַ-גאַס)

ארגאַניזירט דורכ׳ן סינדיקאַט פון די לאָדזער זשורנאַליסטען.

„פון אוועגד ביז אוועגד“

שבת, דעם 28-טען מאַי און זונטאָג, דעם 29-טען מאַי 1932

די פערוויילונג הויבט זיך אָן שבת 3.30 מיטאָג

איז וועט זיך ענדיגען זונטאָג אין האַלבער נאַכט.

טויזענדער אַטראַקציעס | סיורפריזען | קינאָ | דאַנצינג | ביהנע | קאָנקורסען | מעטשען מיט פרעמיעס

מ. גראַשיצער

רעגאַלירנער זרשטקלאַסיגער מעגער-שניידער

מיט די נייעסטע מאָדעלען אויפ׳ן פריהלינג און זומער-סעזאָן 1932.

פיינסטער פאַר יזטר שבים. — סאָלידע, פּינקטליכע אויספירונג

רעיעלע בעהאַנדלונג צו זעהר ביליגע פרייזען

פיעפשאַווע 7 (פעפער-גאַס) אין הויף דריטער שטאָק.

בעמערק.: איך לערן אויס צושניידען אין פערלויף פון אַ קורצע צייט.

כויפט נאָר ביי דער ערשטער האַנד!

יין כשר וטוב!

פון דער אַלטער בעוואוסטער פירמע

„באַרוויך“

אינה.: מענדיל באַרנשטיין, לאָדז

נאָוואָמיעסקאַ 30, טעל. 210.50

גרויסער אויסוואַהל פון ווײַנען, ליקיערן און בראַנפענס

בעמ.: צוליב קאָנקורענץ האָב איך רעדוצירט דעם פרייז:

פאַר אַ פירטעל ליטער יין כשר וטוב 75 גר.

ביליגע פרייזען. סאָלידע בעהאַנדלונג.

צו דער עפענטליכקייט!

ביי דער הערינג-קאָנזומענץ, צו וועלכער עס געהערען אַלע לאָדזער הערינג-סוחרים, איז פאַהאַן אַ שאַצונגס-קאָמיסיע, וואָס שאַצט אָפּ דעם שאָדען וואָס די סוחרים ליידען פון קאַליע געוואָרענע הערינג אין דעם דאָזיגען שאָדען צאָהלט צוריק די קאָנזומענץ.

דער מיטגליד פון דער לאָדזער שאַצונגס-קאָמיסיע ה׳ לאָנדבערג פון גערזשער 8 איז אַריינגעגאַנגען צום הערינג-סוחר אהרן יהידה בערגער גערזשער 18 און געפאָדערט פון איהם צוריקצוצאָהלען 20 זלאָטיס פאַר קאַליע-געוואָרענע הערינג, אָבער הער בערגער אַנשטאָט צו בעצאָהלען די פאַר זלאָטיס האָט גענומען זידלען לאַנדבערג׳ן און שפּעטער זיך געוואָרפען אויף איהם און איהם געשלאָגען מכ׳ת אכזריות, מאַכענדיג איהם אַ גרויסע וואונד-אין קאָפּ.

עדות פון דעם דאָזיגען ברוטאַלען אָנפאַל איז געווען דער הערינג-סוחר ענגעל פון גערזשער 10.

ד״ר באָטשקאָ האָט צונויפגעשטעלט אַ אַבדזיקציע און דער געליטענער פערקלאָגט דעם שלעגער אין געריכט.

אָט אַזוי האָט דער „געשעצטער“ סוחר און כלל-שוער בערגער מקיים פסק געווען זיין קאָנקורענט.

מיר גיבען איבער די ערזעריגע פאַסירונג דער עפענטליכקייט און זאָל זי משפּט׳ן, ווי נידריג איז געפאַלען דער דאָזיגער אויך מיר „כלל-שוער“ וואָס שלאָגט זיין קאָנקורענט מכת רצח.

רייכסטאג שטעלט פוילען א אולטימאטום

ווידער א היטלעריסטישע פראוואקאציע געגען פוילען

בלוטיגע געשלעגען צווישען היטלעריסטען און קאמוניסטען אין פרייסישען סיים

דייטשער רייכסטאג שטעלט פו לן אנ'אולטימאטום
נייע היטלעריסטישע פראוואקאציע געגען פוילען

בערלין, (ספ.) די אויסערן־קאמוניסטן פון דייטשען רייכסטאג האט אויפגעפארשלאג פון די היטלעריסטען זיך ענטקעגענשטעלען די אטענטאטען פון דער פוילישער רעפובליק אויף דער אנגעבליכער „דאנציגער מערטאריום".

אין דער זיצונג פון דער קאמיסיע האבען אנטגעגענגעמען 28 דעפּיטאטען. 7 האבען זיך אפּגעהאלטען פון שטימען.

פרעמיער ברוין נאכנישט געלונגען זיין מאנדאט

בערלין, 25. מאי. (ספ.) פרעמיער ברוין האט מסכים געווען צו פערבלייבען אויף זיין אמט, בוין עס וועט געשאפען ווערען דער נייער קאבינעט. דערמיט זיינען דיא סאציאל־דעמאקראטען שטערקער די היטלעריסטען צו פערלאזען די מאכט.

יונגע פרוי רייסט זיך ארויס פון די רוצחישע הענד פון איהר מאן
און שפרינגט אראב פון ערשטען שטאק
טראגישע פאמיליען־טראגעדיע אויף ראסאטשינער גאס

(§) נעכטען בייטאג האט זיך אויף ראקאטשנער 145 אפּגעשפּילט א טראגישע פאמיליען־טראגעדיע.

אין יענעם הויז וואוינט דער ארבייטער אנטאן יאוואָרסקי, 38 יאהר. נאכ'ן טויט פון זיין ערשטער פרוי האט ער תתונה געהאט מיט דער 22־יעהריגער סטאיוס־לאווא. באלד נאך דער תתונה האבען זיך צווישען פאר־פאלק אנגעהויבען קריגערייען, ווייל יאוואָרסקי פלעגט אהיים־קומען שפּעט בינאכט שפּור.

פארגעסטערן 8 אוועד און יאוואָרסקי אהיימגעקומען, ווי תמיד שפּור. ארבעקומענג און שטיב האט ער פערשלאָגען דיא טור און אָהן א פארוואס געיאגט שלאָגען די פרוי. ווען די אומגלוקליכע האט אזהם צוריקגעשלאָגען, האט ער געלאפען די טיר און געוואָלט דערלאנגען דער פרוי אין קאָפּ.

סטאנוסלאוא און בלוין־שגעל צוגעלאָפען צום פענסטער און אראפּגעשפּרינגען פון ערשטען שטאק, פאלענדיג אויפ'ן שטיינערנעם בוים.

נאכ'ן ערשטלען אזהר די ערשטע הילף איז זי אויף אזהר אזיגעם פערלאנגט איבערגעלאזט געווארען אויפ'ן אָרט. דעם טעטערען מאן האט די פאליצעי אָרעם־מוירט.

מאז גיסטראט וועט בעקימען א הלואה
דורכצופיהרן די עפענטליכע ארבייטן

(וו) וו בעקאנט אין דער לאָדזער וואָיעוואָדא אויגונג מאל געפאהרען קען וואַרשא צו בעמוהען זיך וועגען קריגען א הלואה אויף צו פיהרען די עפענטליכע ארבייטען.

וו מוז דערוויסען זיך אויצט, איז דעם וואיעוואדא געלונגען צו בעקומען פון דער רעגירונג פאר'ן לאָדזער מאגיסטראט די הלואה אויף צו בעשטעלען א גרעסערע אנהל ארבייטסלאָזע פון די עפענטליכע ארבייטען.

גרויסע ערגנצוויזיש־דייטשע מאנפעריענג איז לוקסעמבורג

בערלין, (ספ.) אין די נאָחענטסטע טעג וועט פאָרקומען אין לוקסעמבורג א בעגעגנוש צווישען אגגעזעהענע דייטשע פאָלקסלייטער און פונגענסטען מיט פאָרשטעהער פון די פראנצויזישע קאָמוניסטען. אויף דער קאָנפערענץ וועט מען זאלען פראָווזאָריש די רעפעראַציע־פראגע.

60 ווילנער ציוניסטען מיט ד"ר וויגארזקי בראש פאהרען קיין קאוונע

וויל נא. (טעלעפאָנוש) די לוטווישע און פוילישע מאכט האבען מסכים געווען ארגרצוילאָזען דורך דער גרעניץ אנ'אויספלאג פון 60 ווילנער ציוניסטען מיט ד"ר וויגארזקי בראש. דער אויספלאג וועט דעם 7. יוני פאהרען קיין קאוונא און פערבראנגען דארט בוין 15. טאג'ן אויספלאג פאהרען מיט אינגען יידישע סוחרים, וועלכע וועלען זיך בעמיהען אנ־צוקנופען א קאָנטאקט מיט די קאוונער סוחרים.

בלוטיג געשלעג אין פרייסישען סיים

בערלין, 25. מאי. (ספ.) אויף דער הינטערגער זייטיג פון פרייסישען סיים אין געקומען צו א בלוטיג געשלעג צווישען היטלעריסטען און סאציאליסטען. בעת'ן געשלעג אין שווער פערוואונדעט געווארען דער סעקרעטאר פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פראקציע יורגענס.

גרויסע ערגנצוויזיש־דייטשע מאנפעריענג איז לוקסעמבורג

בערלין, (ספ.) אין די נאָחענטסטע טעג וועט פאָרקומען אין לוקסעמבורג א בעגעגנוש צווישען אגגעזעהענע דייטשע פאָלקסלייטער און פונגענסטען מיט פאָרשטעהער פון די פראנצויזישע קאָמוניסטען. אויף דער קאָנפערענץ וועט מען זאלען מיט־לען וויי אזוי צו רעגולירען פראָווזאָריש די רעפעראַציע־פראגע.

60 ווילנער ציוניסטען מיט ד"ר וויגארזקי בראש פאהרען קיין קאוונע

וויל נא. (טעלעפאָנוש) די לוטווישע און פוילישע מאכט האבען מסכים געווען ארגרצוילאָזען דורך דער גרעניץ אנ'אויספלאג פון 60 ווילנער ציוניסטען מיט ד"ר וויגארזקי בראש. דער אויספלאג וועט דעם 7. יוני פאהרען קיין קאוונא און פערבראנגען דארט בוין 15. טאג'ן אויספלאג פאהרען מיט אינגען יידישע סוחרים, וועלכע וועלען זיך בעמיהען אנ־צוקנופען א קאָנטאקט מיט די קאוונער סוחרים.

ערך־ציטערניש איז סיציליען

רוים, 25. מאי. (ספ.) אין סיציליען און אין קאלאבריען האט מען הינט געפיהלט א שטארקע ערד־ציטערניש. פרטים פעהלען.

קומפען איז ארץ־ישראל?

וואַרשא. (טעלעפאָנוש) די הינטע־רע ענדעקישע אויטענד־צייטונג „א.ב.צ." ברענגט א ידיעה פון ווען, וואָס זאָל זיין דערהאלטען געוואָרען פון תל־אביב, אז עס זאָלען זיין אויסגעבראָכען קאמפען צווישען אראבער און יידישע קאָלאָניס־טען. פרטים פעהלען.

די פראנצויזישע הלואה פאר פוילען
זו ל ערלעדיגט ווערען דורך העריאָ'ס רעגירונג

פאַרין, 25. מאי. (ספ.) הינט האט זיך בעוויזען אנ'אָפּזיציעלער קאָמוניקאט וועגען געשפּרעך אין עלזעאים. בעת דער קאָנפערענץ אין בערהרט געוואָרען די פראגע וועגען א הלואה פאר פוילען.

פרעמיער טארדיע האט ערקלערט, אז די ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען ארום דער פראגע וועט ער איבערגעבען זיין נאָכפאָלגער.

א יודיש יונגעל פון ליטא
פאהרט דורך אומלעגאל די גאנצע וועלט

פון קאוונע שרייבט מען וועגען אָל־גענדער זעהר סענסאציאָנעלער געשיכ־טע:

נאָך דער וועלט־מלחמה זענען א פון ווילנער יודען ארייגעפאהרען אין די ליטווישע ששעט און שטעטלעך. אויך יאנעווע האט געהאט א היפש ביסעל געסט. צווישען די אנגעפאהרענע האט זיך געפונען א ווילנער שניידערין, וועל־כע האט געבראכט מיט זיך איהרען א קו׳ב. א קליין יונגעל, לייבעלע ראָכעס, ווענענס עלטערן עס זענען פארסאָה־רען אזש קיין שאנכאי.

אבער די שניידערין האט איהר פריינד ביי זיך לאנג נישט געהאלטען אין איהם אָפּגעגעבען אין קאוונער בית־היתומים אין 2923 יאהר. דערווייל איז געקומען זיינע א ברודער, וועלכער איז געווען 14 יאהר אלט אויף אנ'אומלענגלען אופן פון ווילנא קיין ליטא. גאר אינ־ניכען זענען זיי ביידע אָפּגעפאהרען קיין שאנכאי צו זייערע עלטערן.

אין שאנכאי, זייענדיג ביי דער מו־טער, בעזוכט לייבקע א יודישע שול, עס בעפינדיגט איהם אבער נישט דער שטורמדיגער לעבען פון שאנכאי און ער וואנדערט ווייטער.

אין א שעהנעם פריהמארגען, בעהאל־טענדיג זיך זיך אויפ'ן אונטער דעק פון א פראכט־שיף צווישען די פיל זעק פון ריז און קאפע, שווימט ער אָפּ קיין האנאלולו.

האנאלולו געפעלט נישט דעם יאנע־ווער וואנדערער און לייבקע ראנעס טראכט נישט לאנג, כאפט זיך ארויף אויף א יאפּאנישער שיף אלס הייצער אין שווימט קיין סאן־פראנציסקא.

פון קאוונא שרייבט מען וועגען אָל־גענדער זעהר סענסאציאָנעלער געשיכ־טע:

נאָך דער וועלט־מלחמה זענען א פון ווילנער יודען ארייגעפאהרען אין די ליטווישע ששעט און שטעטלעך. אויך יאנעווע האט געהאט א היפש ביסעל געסט. צווישען די אנגעפאהרענע האט זיך געפונען א ווילנער שניידערין, וועל־כע האט געבראכט מיט זיך איהרען א קו׳ב. א קליין יונגעל, לייבעלע ראָכעס, ווענענס עלטערן עס זענען פארסאָה־רען אזש קיין שאנכאי.

אבער די שניידערין האט איהר פריינד ביי זיך לאנג נישט געהאלטען אין איהם אָפּגעגעבען אין קאוונער בית־היתומים אין 2923 יאהר. דערווייל איז געקומען זיינע א ברודער, וועלכער איז געווען 14 יאהר אלט אויף אנ'אומלענגלען אופן פון ווילנא קיין ליטא. גאר אינ־ניכען זענען זיי ביידע אָפּגעפאהרען קיין שאנכאי צו זייערע עלטערן.

אין שאנכאי, זייענדיג ביי דער מו־טער, בעזוכט לייבקע א יודישע שול, עס בעפינדיגט איהם אבער נישט דער שטורמדיגער לעבען פון שאנכאי און ער וואנדערט ווייטער.

אין א שעהנעם פריהמארגען, בעהאל־טענדיג זיך זיך אויפ'ן אונטער דעק פון א פראכט־שיף צווישען די פיל זעק פון ריז און קאפע, שווימט ער אָפּ קיין האנאלולו.

האנאלולו געפעלט נישט דעם יאנע־ווער וואנדערער און לייבקע ראנעס טראכט נישט לאנג, כאפט זיך ארויף אויף א יאפּאנישער שיף אלס הייצער אין שווימט קיין סאן־פראנציסקא.

גרויסע גארטען פערווייל־ונג לטובת די באראכאוו־שולען

דעם שבת שוין קומט פאר אין דעלע־נאוו די גרויסע גארטען־פערווייל־ונג, וועל־כע ס'אָרגעט אין דער קרוין „פרינצ־פון די באראכאוו־שולען". די גארטען־פערווייל־ונגען, וועלכע ס'אָרגען אין יאהר־יעהרליך די באראכאוו־שולען, זאכ־לען שטענדיג צוגויף א זעהר גרויסען עולם פון די אנהענגער פון די באראכאוו־שולען און פערווייל־ונגען זיך אין אמת'ן פאלקס־פעסטען אונטער'ן פרייען הימעל.

ערד־ציטערניש איז סיציליען

רוים, 25. מאי. (ספ.) אין סיציליען און אין קאלאבריען האט מען הינט געפיהלט א שטארקע ערד־ציטערניש. פרטים פעהלען.

קומפען איז ארץ־ישראל?

וואַרשא. (טעלעפאָנוש) די הינטע־רע ענדעקישע אויטענד־צייטונג „א.ב.צ." ברענגט א ידיעה פון ווען, וואָס זאָל זיין דערהאלטען געוואָרען פון תל־אביב, אז עס זאָלען זיין אויסגעבראָכען קאמפען צווישען אראבער און יידישע קאָלאָניס־טען. פרטים פעהלען.

די פראנצויזישע הלואה פאר פוילען
זו ל ערלעדיגט ווערען דורך העריאָ'ס רעגירונג

פאַרין, 25. מאי. (ספ.) הינט האט זיך בעשוינען אנ'אָפּזיציעלער קאָמוניקאט וועגען געשפּרעך אין עלזעאים. בעת דער קאָנפערענץ אין בערהרט געוואָרען די פראגע וועגען א הלואה פאר פוילען.

פרעמיער טארדיע האט ערקלערט, אז די ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען ארום דער פראגע וועט ער איבערגעבען זיין נאָכפאָלגער.

א יודיש יונגעל פון ליטא
פאהרט דורך אומלעגאל די גאנצע וועלט

האנאלולו — סאן פראנציסקא אין נישט קיין קליינער מהלך, מען דארף דורכפאהרען דעם שטילען אקעאן דורך דער גאנצער לענג. אין א קורצער צייט ארום שפּארט ער אן אוש קיין טעראסע, אויף דער גרעניץ פון מעקסיקא. לייב־קען לאָקט דאס לעבען פון די קאוו־בויען און אט ווערט צו שוין א קאוו־בוי אין טויב ארום מויל־איזלען, דאס בעפריידיגט איהם נאך אלץ נישט. איהם ציהט צו דער שטאט פון וואָלקען קראצערס אין מיליאָנערע, צו ניו־יאָרק, גערעדט — געטון.

אבער דער גורל האט זיך אויסגע־לאכט פון יאנעווער קאוו־בוי אין לייב־קע קליבט זיך איבער קיין ניו־יאָרק, וואו ער האט א רייכע מוהמע, ביי יועי־מען ער וויל זיך אביסעל אָפּרוהען. מען לאזט איהם אבער דאָ נישט צו־רוה. פאליציי דערוויסט זיך וועגען זיין אומלעגאלען קומען קיין ניו־יאָרק און מען ריפט איהם אויף אנ'אויספאָרשונג און ער קען שוין מעהר נישט פאָרט־זעצען זיינע „עקספּעדיציעס".

איצט שיקט מען איהם אָפּ קיין ליטא.

„יתומים־וואר" איז לאדז
פראָקלאמירט פון 25 ביז 31־טען מאי ד. י.

לויט'ן בעשלוס פון דער „צענט־ראלער יידישער געזעלשאפט פאר קינדער־שוץ און יתומים־פערזארגונג און פוילען" בעשלאסען פון 25. ביז 31. מאי צו פראקלאמירען אין לאדז א „יתומים־וואָך".

אין משך פון דער וואָך וועלען אויסגע־געהערט ווערען זאמלונגען אויף די גאַ־סען, לאָקאלען און געשעפטען.

ס'אין צו האָפען, אז די לאָדזער יידי־שע בעפעלקערונג וועט ווארם איהר אויסגע־שטוצען די דאָזיגע וויכטיגע אקציע.

אין דער אקציע פון דער יתומים־וואָך זענען אנגעשלאסען פאלגענדע יתומים־הייזער און ערציהונגס־אנשטאלטען:

יתומים־הויז (פּילגאָנצע 38), אינטער־נאט „העלענגבעק", בית היתומים (זגער־זשער 40), „הרצליה" (צינגעל־נאס 41), פרויען־שוץ־פאָראיין (זשעלאָנע 11), יתומים־הויז (פּילגאָנצע 39).

„יתומים־וואר" איז לאדז
פראָקלאמירט פון 25 ביז 31־טען מאי ד. י.

לויט'ן בעשלוס פון דער „צענט־ראלער יידישער געזעלשאפט פאר קינדער־שוץ און פוילען" בעשלאסען פון 25. ביז 31. מאי צו פראקלאמירען אין לאדז א „יתומים־וואָך".

אין משך פון דער וואָך וועלען אויסגע־געהערט ווערען זאמלונגען אויף די גאַ־סען, לאָקאלען און געשעפטען.

ס'אין צו האָפען, אז די לאָדזער יידי־שע בעפעלקערונג וועט ווארם איהם אויסגע־שטוצען די דאָזיגע וויכטיגע אקציע.

אין דער אקציע פון דער יתומים־וואָך זענען אנגעשלאסען פאלגענדע יתומים־הייזער און ערציהונגס־אנשטאלטען:

יתומים־הויז (פּילגאָנצע 38), אינטער־נאט „העלענגבעק", בית היתומים (זגער־זשער 40), „הרצליה" (צינגעל־נאס 41), פרויען־שוץ־פאָראיין (זשעלאָנע 11), יתומים־הויז (פּילגאָנצע 39).

דארט, וואו עס דראהט דער אויסברוך פון נייעם וועלט־קריג...

ווי עס לעבט זיך די יודען אין דער נייער מלוכה „מאנדזו־גו"?

15.000 יודען אין דער נייער מלוכה לידען עקאנאמישע און פיזישע פערפאלגונגען. – צוליב טעראר און פאניק לויפט מען פון דיין רוסלאנד. – אויך יודען איז כינא לידען דורך דער צוריסענקייט פון די גרעסערע יודישע קבוצים

ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענט צום „לאָדזער טאָגעבלאט"

די טעריטאָריע פון דער נייער בעשאַ־פענער מאָנצזורישע מלוכה „מאָנצזו־גו" נעמט אריין אין זיך די שטאָט כאַרבין מיט איהר גרעסטען יודישען ישוב אויף דעם ווייטען מזרח, אויך די סטאָנציעס און פונקטען פון דער מזרח־כינעזישער אייזענבאָהן (מאָנצזוריע, כאַילאַר, ציצי־קאַר, כאנדאכעצזע א. א.) וואו עס גע־פינען זיך קלענערע און גרעסערע יו־דישע ישובים, ווי אויך מוקדען – אזוי ארום האָט די טעריטאָריע וועלכע איז אָפּגעריסען געוואָרען פון כינע א קיבוץ פון ארום אנדערהאלבען צענדליג טויזענד יודען. ווייטער פון כאַרבין אויף דער גאנצער אונגעהויערער ליניע פון דער מזרח־כינעזישער אייזענבאָהן פלאַ־קערען בונטען און אויפשטאנדען.

פערשטעהט זיך, דאָס ביי אזאַ מין סיטואציע געפינט זיך די יודישע ווי די גאנצע פריילעכע בעפעלקערונג אין א גאנץ שפּאנענדע לאגע. אויף אלע גרעסערע און קלענערע סטאנציעס פון דער מזרח־טייל פונ'ם סאָוויעטיש־כינע־זישען אייזענבאָהן (פון כאַרבין צו פאָ־נראָניטשנע און וולאדיוואָסטאָק) האָבען זיך געפינען צווארפען ביסלעך יודען, אנגעשטעלטע פון די גרויסע ברויט־עקספּערט פירמעס, עקספּעדיטאָרען, אנגעשטעלטע ביי די וואלד־קאָנצעסיעס און אויף די קוילען־גרובען – די אלע האָבען אוועקגעהארפען זייער האָב און וויטש און זענען געקומען צוליפען קיין כאַרבין. כאַרבין לעבט איבער א כאָ־ציעשע צייט פון איבערגאנגס־פעריאָד. א פולשטענדיגע פערגליווערונג אין אלע צווייגען פון האנדעל, מלאכה און אינ־דוסטריע. מ'קען זיך צו קיין זאך נישט נעהמען, ווייל מען ווייסט נישט וואָס דער מאָרגענדיגער טאָג וועט ברענגען, פיל פון די יודען אנגעשטעלטע און ארבייטסלאָזע, וועלכע האָבען דורכ'ן קריזיס און רעדוקציעס, אנגעוואוירען ייערע שטעלעס — פאהרען קיין סאָ־וויעט־רוסלאנד.

די פערבינדונג מיט שאנכאי, טיענצ־זין, פעקין און אלע צענטערן פון כינע (ווארכ'ן פארט דייזען און אינקאָוו) איז גאנץ נארמאל. מען פאהרט אהין און צוריק אהן אונטערברעכונג. אויך די קאָנסולען פון אלע מלוכות זיצען ווי ביי יעצט אין כאַרבין און מוקדען. ביי די יאפּאנער איז א גרויסע אויפלעבונג. פיל טויזענדער יאפּאנער פערשידענע בעאמטע און אונטערנעהמער פערפלייצען און קומען אריין אין די גרויסע טויזענטער. די אלגעמיינע לאגע איז אבער א שווערע און דריקענדע. א אונ־געהויער שווערער פאליציי־אישער וויל־קיר און רעאקציע. א זשאנד ומעריע־רעזשים. די מאסען זענען נידערגעשלאָ־גען. אויף דער טעריטאָריע פון דער נייער מלוכה – איז ביים איצטיגען מאָמענט קיין פעסטע אָרדנונג נישט אוועקגעשטעלט. די צאָהל וויבעריין און רציחות איז גרויס.

די גאנצע יודישע און אלגעמיינע בעפעלקערונג פון כאַרבין און גאנצען אומגעגענד זענען ערשיטערט פונם פאל מיט'ן יודישען פלל־טוער קאָפּמאַ. דער מענש איז געפאנגען געוואָרען מיט 5 וואָכען צוריק פאַרנאַכט אין מיט'ן דער שטאָט און ביז'ן היינטיגען טאג איז נישטאָ פון איהם קיין לעבענס־שפּור. די ערשטע עטליכע טעג איז געווען פון איהם א קליין צעטעלע צו די פאמיליע און וועלכע ער בעט מען זאָל איהם ראָטעווען. די פאנגער האָבען פערלאנגט א ריזיגע סומע פון 60 טויזענד דאָלאַר. פון דאָן אהי איז יעדער שפּור פונ'ם אומגליקליכען פערשוואונדען. נישטאָ קיין ידיעות פון איהם, נישט פון די באנדיטען. דער געפאנענער איז א חשוב'ער און פאָפּולערער פערזאָן אינ'ם יודישען ישוב פון כאַרבין.

אין צוזאָמענהאנג מיט דער פראָקלאַ־מירונג פון דער נייער מלוכה האָט די מאכט פון מאָנצשזו־גו פערפענטליכט א ברייטע אָמנעסטיע פאר די קריגינע־לע פערברעכער. די טויערען פון די כאַרבינער און איבעריגע טורמעס האָבען זיך בריט געעפענט און ס'זענען בע־פרייט געוואָרען א גאנצע רייה באנדי־טען, רוצחים, רויבער, פוליען־הענדלער, שווינדלער און אוואנטוריסטען.

אין די אינטערעסען פון יאפּאן איז געווען, דאָס די רעזידענץ און הויפּט־שטאָט פון דער נייער מלוכה זאָל זיין נישט מוקדען מיט איהר געדיכטע כי־נעזישע בעפעלקערונג און נישט כאַר־בין מיט איהר געדיכטע אייראָפּעאישע בעפעלקערונג, נאָר דוקא דאָס גרעניץ־שטעטל פון דער מזרח־כינעזישער און דרום מאנדזשורישער אייזענבאָהן־ליניעס טשאנצוין. דאָס אנגעוויזענע שטעטל לעבט און בויט זיך איצט אויפ'ן חשבון פון מוקדען.

נישט פרעהליך איז איצט די עקאָ־נאמישע לאגע אין מוקדען. דאָס אָפּ־ציהען די הויפּט־שטאָט און אדמיניס־טראַטיוועז צענטער פון מוקדען קיין טשאנצוין האָט די ערשטע זעהר שטאַרק געטראָפען. פאר'ן יאפּאנישען אנפאל אויף כינע האָט די שטאָט מוקדען גע־בליהט און איהר איז פאָרגעשטאנען א גלענצענדער צוקונפט. דער יודישער ישוב אין מוקדען האָט געצעהלט די לעצטע צייט עטליכע הונדערט פערזאָן. פיל זענען באלד פון אנפאנג צורואי־נירט געוואָרען, פיל זענען זיך צופאָה־רען און די וועלכע זענען געבליבען האָבען קיין פרנסה נישט.

טיענצזין לעבט זיך איהר אייגענ־אַרטיגען לעבען. דער קריזיס האָט זיך שאַרף אָפּגערופען אויף אויף טיענצזין. בלוטיגע געשעהענישען זענען דאָרט פאָרגעקומען נאָך באלד פון אנפאנג. די יודישע בעפעלקערונג, וועלכע צעהלט בײַ טויזענד אדער 12 הונדערט האָט א גרויסען פראָצענט ארבייטסלאָזע און פרנסה'לאָזע. דער גרעסטער טייל יודען אין טיענצזין לעבען ארום דעם רויב־וואָרג האנדעל. א גרויסער טייל יודען פון אמעריקאנער און אויסלענדישע גרויסע פירמעס, א טייל ארבייטע אינ'ם קליינעם פאָרמאַט אויפ'ן אייגענעם רעכ־נונג און דער גרעסטער טייל זענען פערמיטלער, מצקלערס און אנגעשטעל־טע ארום דער אנגעוויזענער בראנזשע. חץ דעם פאָרמאַגט טיענצזין אביסעל ערשטקלאַסיגע יודישע האנדווערקער. אויך דער קולטורעלער לעבען פונ'ם יודישען טיענצזין שטעהט אויף א גאנץ פיינעם שטאפעל. דער יודישער קלוב „קונסט" איז דער גייסטיגער צענטער, ארום וועלכע די גאנצע בעפעלקערונג אלט און יונג פערברענגט די לאנגע, נודנע און ליידיגע אוועגען.

דער גרויסער צאָהל דורכפאָהרער דורך דיירען האָט אריינגעבראכט א גע־וויסע אויפלעבונג אינ'ם אנגעוויזענעם גרויסען האפען־שטאָט, וועלכע איז גע־בויט געוואָרען דורך דאָס צאַרישע רוסלאנד.

דאָך האָבען פאר די 27 יאָהר די יאפּאנעזער בעוויזען אריפצוליי־גען זייער זיגעל אויך אויפ'ן אויסעריליכען אויסזעהן פונ'ם שטאָט. דער יודישער ישוב אין דיירען וואָקפט. צוליב דער אונזיכערער שטימונג אין כאַרבין האָ־בען זיך אויך אויבערגעקליבען קיין דיירען איניגע כאַרבינער רייכע יו־דען. ס'האָט זיך קאָנסטרואירט און לעגאַלי־זירט א יודישע קהלה. ס'איז געשא־פען געוואָרען א יודישער בית־עלמין. דער יודישער ישוב דערגרייכט שוין ביי א הונדערט משפחות. דיירען איז איינער פון די גרעסטע נישט פערפרי־דענדע פארטען אויפ'ן ווייטען מזרח און א גרויסער טייל יודען פון דיירען זענען בעשעפטיגט ארום טראַנספּאָרט און כהורה־עקספּעדיציע. א טייל זיצען אויך פון די גרויסע ברויט־עקספּאָרט־פירמעס. בכלל לעבט דער קליינער יודישער קיבוץ אין דיירען נישט שלעכט.

שטאַרק צוטרייפעלט פון די געשע־הענישען איז דער גרויסער יודישער ישוב פון שאנכאי. לויט ווי עס מעל־דען די אָרטיגע בעריכטען האָבען פאר די צוויי חדשים פון די שוידערליכע געשעהענישען פערלאָזען די ריזיגע שטאָט העכער ווי א מיליאָן מענשען. איצט ווערען געפיהרט אונטערהאנד־לונגען, נאָר אַלעס נעהם צו מיט גרויס שווערינקייטען און יעדער מינוט קענען אויסברעכען נייע שלאַכטען. חינטער'ן שטאָט אין די שוץ־גריבענס ליגען איי־נער נעגען אנדערן די צוויי פיינדליכע אָרמעען ביי 150 טויזענד זעלנער אין וואָרטען אויף א בעפעהל.

אין שטאָט הערשט אנ'ארבייטסלאָ־זיגקייט און שרעקליכע פערגליווערונג אויף אלע געביטען. פון דער יודישער בעפעלקערונג ליידען אמעהרסטען דער מיטעלער און קליינער מענש ווי אויך פון אמעריקאנער און אויסלענדישע גרויסע פירמעס, א טייל ארבייטע אינ'ם קליינעם פאָרמאַט אויפ'ן אייגענעם רעכ־נונג און דער גרעסטער טייל זענען פערמיטלער, מצקלערס און אנגעשטעל־טע ארום דער אנגעוויזענער בראנזשע. חץ דעם פאָרמאַגט טיענצזין אביסעל ערשטקלאַסיגע יודישע האנדווערקער. אויך דער קולטורעלער לעבען פונ'ם יודישען טיענצזין שטעהט אויף א גאנץ פיינעם שטאפעל. דער יודישער קלוב „קונסט" איז דער גייסטיגער צענטער, ארום וועלכע די גאנצע בעפעלקערונג אלט און יונג פערברענגט די לאנגע, נודנע און ליידיגע אוועגען.

דער גרויסער צאָהל דורכפאָהרער דורך דיירען האָט אריינגעבראכט א גע־וויסע אויפלעבונג אינ'ם אנגעוויזענעם גרויסען האפען־שטאָט, וועלכע איז גע־בויט געוואָרען דורך דאָס צאַרישע רוסלאנד.

דאָך האָבען פאר די 27 יאָהר די יאפּאנעזער בעוויזען אריפצוליי־גען זייער זיגעל אויך אויפ'ן אויסעריליכען אויסזעהן פונ'ם שטאָט. דער יודישער ישוב אין דיירען וואָקפט. צוליב דער אונזיכערער שטימונג אין כאַרבין האָ־בען זיך אויך אויבערגעקליבען קיין דיירען איניגע כאַרבינער רייכע יו־דען. ס'האָט זיך קאָנסטרואירט און לעגאַלי־זירט א יודישע קהלה. ס'איז געשא־פען געוואָרען א יודישער בית־עלמין. דער יודישער ישוב דערגרייכט שוין ביי א הונדערט משפחות. דיירען איז איינער פון די גרעסטע נישט פערפרי־דענדע פארטען אויפ'ן ווייטען מזרח און א גרויסער טייל יודען פון דיירען זענען בעשעפטיגט ארום טראַנספּאָרט און כהורה־עקספּעדיציע. א טייל זיצען אויך פון די גרויסע ברויט־עקספּאָרט־פירמעס. בכלל לעבט דער קליינער יודישער קיבוץ אין דיירען נישט שלעכט.

שטאַרק צוטרייפעלט פון די געשע־הענישען איז דער גרויסער יודישער ישוב פון שאנכאי. לויט ווי עס מעל־דען די אָרטיגע בעריכטען האָבען פאר די צוויי חדשים פון די שוידערליכע געשעהענישען פערלאָזען די ריזיגע שטאָט העכער ווי א מיליאָן מענשען. חינטער'ן שטאָט אין די שוץ־גריבענס ליגען איי־נער נעגען אנדערן די צוויי פיינדליכע אָרמעען ביי 150 טויזענד זעלנער אין וואָרטען אויף א בעפעהל.

אין שטאָט הערשט אנ'ארבייטסלאָ־זיגקייט און שרעקליכע פערגליווערונג אויף אלע געביטען. פון דער יודישער בעפעלקערונג ליידען אמעהרסטען דער מיטעלער און קליינער מענש ווי אויך פערזאָנען פון די פרייע פראָפעסיעס.

נאָר די גרעסטע געפאָהר איז שוין אריבער און דער עולם הויבט אָן ביס־לעך קומען צו זיך. מען פאנגט אָן פערגעסען אין די איבערגעלעבטע שוי־דערליכע געשעהענישע.

צווישען די פערניכטעטע געביידע און אנשטאלטען וועלכע זענען גענצליך חרוב און אָפּגעווישט געוואָרען פון די באמבארדירונגען פונ'ם ים און לופט־פלאָט געזינט זיך אויף די פרעכטיגע שאנכאיער מזרח־ביבליאָטעק מיט א מיליאָן עקזעמפּלארען ביכער, דער שאנ־כאיער יורידישער קאָלעדזש, דער זיי־טשיש כינעזישער אגיוועזרזיטעט, די יו־אָקאָדעמיע אין וואוסונג, די רייכע ביבליאָטעק פון גערייכ און א גאנצע־רייה קלובען און קולטור־אנשטאלטע.

(יש"א)

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר געפט-אן פון ביז 7 אין אוועגד
נישט בעשטעלטע מאניסקריפטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

די חשבונות פון יאפאנישע מיליטאריסטען

יאפאנישע פארטייען: קאנסערוואטיווע, ליבעראלען און פאשיסטען — די יאפאנישע נאציאנאלע פראגראם. — דער קריג מיט רוסלאנד — דער חשבון אויף רוסלאנד'ס שוואכקייט. — דער בונד מיט די רוסישע ווייס-גווארדייצעס. — די ראלע פון צוויי-לען אינטערנאציאנאל.

די אויגען פון דער גאנצער וועלט זענען איצט געווענדעט אויף יאפאן. דער מאסען-טערער פון די יאפאנישע פאשיסטען — אין א קורצער צייט האבען זיי אוועקגערג'עט א גאנצע רייה פיהרער'ס פון יאפאנ'ס פאליטיק און ווירטשאפט, — די אריינמישונג פון יאפאנישען מיליטער אין יאפאנ'ס רעווירנוס-ענינים, האבען געווירקט ווי ס. א. ס.-סיגנאלען פאר דער וועלט-אליטישער עפענטליכקייט. מען האט פלוצים דערזעהן און דערפיהלט די גרויסע מלחמה-סכנה, וואס שטעקט אין יאפאנישען פאשיזם און מיליטאריזם און וואס איז מסוגל איבער סאוויעט-רוסלאנד אונטערצינדען איין אפא און אמעריקא אינאיינעם.

ס'איז דעריבער כדאי זיך נעהנטער צו בעקענען מיט דער ארגאניזאציע, מיט די חשבונות און כוונות פון די יאפאנישע פאשיסטען, ווייל זיי זענען דאס איצט די ארגאניזירטע אונטער-צינדער, וואס פון זייער ארבייט קאן נאך ארויסשפרינגען א צווייטע וועלט-מלחמה און דערפיהרען צו אן אונטער-גאנג פון אונזער ציוויליזאציע, פונקט אזוי, ווי ס'איז אונטערגעגאנגען אמאל די גריכיש-רוימישע קולטור-וועלט.

די יאפאנישע מיליטאריסטען פער-מעגען זייער נאטירליכע ארגאניזאציע נישט נאר אין דער ארמעע גופא, א גאנ-צע רייה געדיימע פאשיסטישע פער-איינען מיט אויסטערלישע, טשעקאווע נעמען, זענען ארומגעוואקסען דעם יאפאנישען מיליטער, און ציילען צווי-שען זייערע מיטגלידער כמעט דורכאויס יאפאנישע אפיצערן, אזא מין פאשיס-טישע אפיצערן-פעראייניגונג, איז למשל, „דער שוואַרצער דראַקאָן", וואס זיינע מיטגלידער האבען דאס געשאפען אין יאפאנישען פרעמיער-מיניסטער יאנוקאי (אינוקאי). ס'איז אבער א געהעריגער סימן פאר דער השפעה פון דער דאזי-גער פאשיסטישער ארגאניזאציע, אז נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס אלע אין יאפאן ווייסען גאנץ וואויל וועגען איהר טערארוסישער ארבייט, האט פונדעסטוועגען די יאפאנישע רעגירונג זיך נישט זערוועגט די דאזיגע געהייי-מע ארגאניזאציע צו פערוועהרען.

וואס-זשע מיינט און וואס קלערט זיך די יאפאנישע געהיים-ארגאניזאציע „שוואַרצער דראַקאָן"?

אנ'עיקר-פונקט פון איהר פראגראם איז די אנעקסיע פון דער כינעזישער פראווינץ מאנדזשוריען. די יאפאנישע מיליטאריסטען זענען נישט צופרידען מיט דער פאמעלעכריגער פאליטיק פון די יאפאנישע פארטייען, וואס פער-מעסטיגען די יאפאנישע פאזיציעס ביס-לעכווייז און ווילען זיך ניט צו שטארק איינרייסען מיט דער עמענטליכער מיי-נונג פון אייראפא און אמעריקא.

אינדער אכט'ן ווילען אלע יאפאנישע פארטייען דאס אייגענע — אפרייסען מאנדזשוריען פון כינע און פערפעס-טיגען דארטען די יאפאנישע השפעה. מען שפארט זיך נאר אין דער טעק-טיק, אין די פאליטישע מיטלען אויף צו דערגרייכען דעם דאזיגען נאציא-נאלען ציל (פונקט ווי ביי אונז, להבדיל, רייסען צווישען זיך בונגע דער טעקטיק די וויצמאניסטען און די רעוויזיאניס-טען, האבענדיג אינדער אמת'ן איין נא-ציאנאלען ציל — אויפצובויען די יי-דישע נאציאנאלע היים אין ארץ ישראל), אויך די יאפאנער קוקען אויף מאנ-דזשוריען ווי אויף א לאנד, וואס איז נויטיג פאר זייער נאציאנאלער ענט-וויקלונג. און אין דעם פרט פון ציל זענען קיין גרויסע חלוקי-דעות צווי-שען די יאפאנישע פארטייען נישט פארהאן.

אין יאפאן זענען פארהאן צוויי אל-טע פארטייען, וואס בייפשען זיך כסדר ביים רידער פון דער מלוכה: א קאנ-סערוואטיווע און א ליבעראלע פארטיי. די קאנסערוואטיווע פארטיי רופט זיך מינסייטו, און די ליבעראלע פארטיי הייסט מינסייטו. עס פערשטעהט זיך ממילא, אז די קאנסערוואטיווע פארטיי איז מעהר נאציאנאליסטיש אין געפינט זיך טאקע אין גאר א נאהענטער איינכות מיט די פאשיסטען. אט די דאזי-גע קאנסערוואטיווע פארטיי סעיוקאי, איז דאס טאקע אין דער לעצטער צייט אזוי אקטיוו ארויסגעטראטן געווען אין כינע, האט אקופירט מאנדזשוריען און געמאכט דעם אנפאל אויף דער גרוי-סער האנדעלס-שטאט שאנכאי. און פון דעסטוועגען זענען די פאשיסטען נישט געווען מיט איהר צופרידען און די פיסטוילען-קוילען פון דעם „שוואַרצען דראַקאָן" האבען אוועקגעלעגט דווקא דעם פיהרער פון די קאנסער וואטיסטען, דעם אלטען לידער פון דער סעיוקאי-פארטיי, דעם פרעמיער - מיניסטער יאנוקאי.

אויך די ליבעראלען פון דער יאפא-נישער מיניסייטו-פארטיי ווילען זיך נישט אפזאגען פון מאנדזשוריען. אויך לויט זייער מיינונג טאר נישט יאפאן איבערלאזען אויף הפקר די גרויסע קאפיטאלען, וואס זי האט אריינגעלעגט (איינווענטירט) אין דרום מאנדזשוריען. אבער די יאפאנישע ליבעראלען פער-שטעהען גאנץ וואויל, אז, למשל אין צפון-מאנדזשוריען האט שוין רוסלאנד איהר השפעה און נישט פון נעכטען, נאר טאקע זינט יענער צייט, וואו רוס-לאנד האט דארטען אויסגעבויט איהר מזרח-כינעזישען באהן. די אנעקסיע פון מאנדזשוריען וואלט דעריצער בעדייט א דירעקטע מלחמה מיט פאוויעט-רוסלאנד.

און מיר זעהען טאקע, אז אינ'ם פראגראם פון „שוואַרצען דראַקאָן" זע-נען פערהאן אט די 2 עיקר-פינקטען: אנעקסיע פון מאנדזשוריען און מלחמה מיט רוסלאנד.

די יאפאנישע פאשיסטען האבען זיך זייערע חשבונות. זיי קלערען, אז רוס-לאנד, וואס איז אזוי שטארק פערטיי מיט'ן בויען דעם סאציאליזם אין איהר לאנד און מיט'ן דורכפיהרען די סיס-טעם פון די „פינף-יאהר-פלענער", וועט זיך בשום אופן נישט לאזען אריינצ-הען אין א מלחמה. זיי מיינען, אז די רופען וועלען זיך צוריקציהען הינטער זער באיקאל-אזערע און וועלען איבער-לאזען דעם ווייטען מזרח פון סיביר אונטער דער השפעה פון די יאפאנער. פערשטעהט זיך, וועלען די יאפאנער נישט צונעמען מזרח-סיביר, זיי וועלען נאר אנעקסירען מאנדזשוריען און זיך בענוגענען מיט קלענערע גרעניץ-רעגולירונגען אין ווייטען מזרח. די פרייע סיביריער טעריטאריע וועלען זיי אונטערטראגען א כ"ה די רוסישע עמיגראנטען וויס-גו'ארדייצעס וואס דארפען דארט גרינדען א שוואַרצ-מאה'דיגע פאגראם-רעגירונג און שא-פען דערמיט א שטיק-פונקט אין זייער אקטיווען קאמף מיט די בולשעוויקעס. מען רעכענט, אז אין צפון-מאנדזשוריען זענען שוין איצטער קאנצענטרירט אנ'-ערך צוואנציג טויזענד רוסישע ווייס-גווארדייאישע אוואנטוריסטען, וואס זע-נען גרייט אנצוהויבען דעם מארש אויף מזרח-סיביר לויט'ן ערשטען בע-פעהל פון די יאפאנישע אפיצערן.

אז די „פאטריאטישע" רוסישע עמי-גראציע איז געווארען ריהרעוודיגער אינאיינעם מיט יאפאנ'ס אקטיווער פא-ליטיק אין מאנדזשוריען, ווייסען מיר גאנץ וואויל. אין אלע צענטערן פון דער רוסישער עמיגראציע, אין פראג, פאריז, זענען פארגעקומען פערזאמלונ-גען, וואו מען פלעגט ארומרעדען די פראגע וועגען דער „אריענטאציע" פון די עמיגראנטישע קרייזען. פאר יאפאן און געגען דעם איינענעם פאטערלאנד רוסלאנד, אדער מיט רוסלאנד געגען דעם טראדיציאנעלען שונא יאפאן — אט דאס זענען געווען פערשידענע לא-זונגען אין די רוסישע עמיגראנטען-קרייזען. געווען אויך אזעלכע (ווי מיל-דוקאָוו און אמילי דענ'יקין), וואס הצ-בען גע'טענה'ט, אז אמילו ווייסגווארד-דייאישע אינטעטעסען אין קאמף מיט'ן בולשעוויזם טארען נישט פערבלענדען די אויגען איבער דעם נאציאנאלען פראגע, וואס וואלט שטעקען אין אנ'אנטיילנעמען פון די רוסישע עמי-גראנטען אין די רייהען פון דער יא-פאנישער ארמעע בעת'ן אנפאל אויף רוסלאנד.

נאר, ווייזט אויס, אז די דאזיגע מעהר מיושב'דיגע און באמת פאטריא-טישע שטימען האבען קיין גרויסע פעולה אויף די אוואנטוריסטישע ווייס-גווארדייצעס נישט געהאט און איצט האט א גרויסער טייל פון זיי שוין געפונען דעם וועג קיין צפון-מאנדזשור-יען און קיין שאנכאי, וואו זיי ווארטען אויף דער ערשטער געלעגענהייט אויף אנצוהויבען כאפען פיש אין ברודנעם וואסער.

אויף יעדען פאל זענען די חשבונות פון די יאפאנישע מיליטאריסטען און פאשיסטען גאר קלאר, מיט זייערע בען גע'טענה'ט, אז אמילו ווייסגווארד-דייאישע אינטעטעסען אין קאמף מיט'ן בולשעוויזם טארען נישט פערבלענדען די אויגען איבער דעם נאציאנאלען פראגע, וואס וואלט שטעקען אין אנ'אנטיילנעמען פון די רוסישע עמי-גראנטען אין די רייהען פון דער יא-פאנישער ארמעע בעת'ן אנפאל אויף רוסלאנד.

נאר, ווייזט אויס, אז די דאזיגע מעהר מיושב'דיגע און באמת פאטריא-טישע שטימען האבען קיין גרויסע פעולה אויף די אוואנטוריסטישע ווייס-גווארדייצעס נישט געהאט און איצט האט א גרויסער טייל פון זיי שוין געפונען דעם וועג קיין צפון-מאנדזשור-יען און קיין שאנכאי, וואו זיי ווארטען אויף דער ערשטער געלעגענהייט אויף אנצוהויבען כאפען פיש אין ברודנעם וואסער.

אויף יעדען פאל זענען די חשבונות פון די יאפאנישע מיליטאריסטען און פאשיסטען גאר קלאר. מיט זייערע פלענער גרייטען זיי זיך א מלחמה מיט סאוויעט-רוסלאנד, און דאס קאן, פער-שטעהט זיך, ארויסלעזען א נייע וועלט-קאטאסטראפע.

פראנצויזיש-פוילישער בונד אין קאמף געגען פאשיזם

דייטשלאנד וועט נאך איצט נישט אנהויבען קיין מלחמה געגען פוילען

אפכלאנגען פון דער פוילישער פרעסע

פוילען און פראנקרייך — אזוי הייסט דאס לויט-ארטיקעל אין נעלמיגען „ראַ-באָטנוק". דער מחבר פון ארטיקעל, דשב. ניישרזשאלקאווסקי געהט צו דרייסט צום דאזיגען פראבלעם, וואס אין הענט צו טאג אקטועל נישט נאר אין פוילען, נאר אין גאנץ אייראפא. אין אנהויב שטעלט דער מחבר פעסט, אז הערייא, דער קו-מענדירער פראנצויזישער פרעמיער, וועט אזהן שוין צווייפעל זיך בעמיהען צו גע-ווינען די פולע אונטערשטיצונג, וועגנגס-טענס א פרינדלוכע גוטראלימעט מצד די סאציאליסטען. „דערפון וועלען ארויס פלוסען פראקטישע קאנסעקווענצען אויפן געביט פון דער פראנצויזישער אויסערן פאליטיק. אין וואטערע פארם אין צו וועט בכלל קומען אנ'אובערדיים אין פוי-ליש-פראנצויזישען בונד? דאס קאן מען נאך הענט נישט פעסטשטעלען. דאס פראבלעם ליגט, אובריגענס, נישט אין דער פלעכע פון בלויזען געשריבענעם מעקסט פון אפמאך. עס האנדעלט זיך אין פרינציפ פון א פראנצויזיש-פוילי-שער צוזאמענארבעט, כדי צו דערהאל-טען דעם שלום אין אייראפא, כדי נישט צו ערמעגלעכען א רעוואנזש-מלחמה, וואס אין דער עיקר העיקרים פון הימלערים-טישען פראגראם. דאס אין מאקו הענט צו טאג דאס צענטראלע פראבלעם פון נאנץ אייראפא אין מ'קאן עס נישט אפ-פטר'ן מיט דער פראזע: „ס'וועט שוין ווי עס אין זיין".

„ס'איז אנ'אנגענומען צוזאמענארבעט צווישען דער פראנצויזישער אין פוי-שער דעמאקראטיע. דער פראגאט פון דער דאזיגער צוזאמענארבעט מוז זיין אנ'-אנטי-פאשיסטישער. דא שווומט ארויס דאס פראבלעם פון „מאגאציע"-סיסטעם אין די באלטיק פון דאזיגען סיסטעם.

„די סכנה פון א נייער מלחמה אין אינצערעסבאר פערבינדען מיט'ן פאשיזם אלס וועלט-פעזעניג. דער בעשלוס פון פאשיסטישען אויבער-ראט וועגען דער גוטמענטע פון ארעווזיע פון די שלים-מראקטאטען, איז אויסגעניצען געוואָרען מצד די הימלערזיסטען אלס אנ'אונגעגעם גרויסען נצחון. ס'איז א קלאלאבאלער אנטערשיד צווישען דער טעזיע וועגען א רעוזיזיע פון די טראקטאטען, וואס וועט ארויסגעריסן מצד די סאציאליסטען אין דעמאקראטען. אין דערזעלבוגער טעזיע אין דער פאשיסטישער אויפפאסונג.

„אין ערשטען פאל הייסט עס: „רע-וזיזיע פון די טראקטאטען — קונגמאל נישט דארף א מלחמה".

אין צווייטען פאל אבער:

„רעוזיזיע פון טראקטאטען אין בטילא מוז קומען א מלחמה".

„אובערדעם מאקו קאן מען נישט תופס זיין דעם פאלישען זין פון די פייערונגען לכבוד די פאשיסטישע געזעם, וועלכע האבען לעצטענס געווילט אין פוי-לען. די לינגיע פון דער אומאליעניש-ער אויסערן-פאליטיק שטעהט אין א פול-שטענדיגער סתירה צו די לעבענס-אינ-טערעסען פון דער פוילישער מלוכה. דא-גענען די פראנצויזישע דעמאקראטיע האט פערשטאנען די דאזיגע פייערליכ-קייטען אלס א משונה'דיגע דעמאנסטרא-ציע געגען אזהר וואהל-נצחון. דער אינ-טערעס פון דער פוילישער מלוכה פאר-דערט אפצוהאלטען די פאשיסטישע לוואליע אין אייראפא. אין דא ליגט די גאנצע טראגעדיע, וואס אזגזער יוגגע מלוכה ווערט געפיהרט זינט 6 יאהר אויף דער „בלונדער ליניע" פון דער פאשיס-טישער לוואליע".

די „גאז. וואר." שטעלט זיך אפ אויף דער פראגע, וואס מאטערט אויצט אלע-מען: צו וועט דייטשלאנד ארויסטרעטען אויף א געוואלט-אופן צו רעוויזירען די שלום-טראקטאטען, קלאר גערעדט הייסט עס: צו וועלען די דייטשען אנהויבען א מלחמה מיט פוילען?

דער ענרעקישער פובליציסט מיינט, אז „א גרעניץ-רעוויזיע אויף א גוואלט-אופן קאנען די דייטשען אנהויבען ערשט נאך-דעם, ווי ס'וועלען ערלעדיגט ווערען א רייה אנדערע ענינים. הענט זענען די דייטשען פערנומען מיט דער עגמאפ-נונגס-פראגע, מיט די ענטשדיגונגען, און זיי וואלטען בעגאנגען א משוגעת, ווען זיי וואלטען אויצט ארויסגעטרעטען אקטיוו מיכ די גרעניצען, אינדער די פראגע, וואס מאטערט אויצט אלע-מען: צו וועט דייטשלאנד ארויסטרעטען אויף א געוואלט-אופן צו רעוויזירען די שלום-טראקטאטען, קלאר גערעדט הייסט עס: צו וועלען די דייטשען אנהויבען א מלחמה מיט פוילען?

דער ענרעקישער פובליציסט מיינט, אז „א גרעניץ-רעוויזיע אויף א גוואלט-אופן קאנען די דייטשען אנהויבען ערשט נאך-דעם, ווי ס'וועלען ערלעדיגט ווערען א רייה אנדערע ענינים. הענט זענען די דייטשען פערנומען מיט דער ענטשדיגונגס-פראגע, מיט די ענטשדיגונגען, און זיי וואלטען בעגאנגען א משוגעת, ווען זיי וואלטען אויצט ארויסגעטרעטען אקטיוו מיט דער פראגע וועגען דער אינטערנאציאנאלער אויפפאסונג פון דער פראגע.

די „גאז. וואר." שטעלט זיך אפ אויף דער „בלונדער ליניע" פון דער פאשיס-טישער לוואליע.

די פריזער צייטונגען מעלדען:

דער אויספארשונגס-ריכטער פון שערי האט אויפגענומען די געשוואורענע איבערזעצונג צאצקין, מאגראן אז בלו-מענפעלד, וועלכע האבען איהם צוגע-שטעלט די איבערזעצונג פון גארגולאווס מעמיאר'ן.

ווי עס איז בעקאנט, האט מען ביים מערדער בעת'ן ארעסט געפונען א דיק העפט מעמואַרען.

די איבערזעצונג ענטהאלט 40 גרויסע זייטען.

דער מערדער ענטוויקלט אין די מעמואַרען זיינע בעקאנטע „טעאָריס" וועגען רוסלאנד.

די מ מואַרען ענדיגען זיך מיט א קאפיטעל, וועלכער הייסט „דער סוד פון מיין אפשאמוג". דער מערדער שרייבט, אז ער איז געבוירען געוואָרען אין יאהר 1895 ער ווייסט, אבער ניט, וואו.

פאר'ן אויספארשונגס-ריכטער האט דער מערדער ע'קלערט, אז ער איז געבוירען אין לאבינסקאיא, צוגעבענדיג, אז זיין פאטער איז געווען א רייכער פויער.

אין זיינע מ'מואַרען שרייבט ער אמער, אז זיין פ'יטער האט געשטאמט פון דער פאמיליע פון א טאטאר פלא-טאָוו, וועלכער האט זיך בעריהט גע-מאכט מיט זיין קאמף אין קאיוקאז גע-גען נאפאָלעאָן-באָנאפארט. דאן שרייבט דער מערדער, אז זיין מיטער איז געגען א הייליגע שוועסטער. אין זיינע מעמו-ארען רופט ער זי די „פרינצעסין פא-פאוו".

די עקספערטען-איבערזעצער האבען ערקלערהירט דעם ריכטער פון שערי, אז דער נאמען פאפאוו איז זעהר פער-שפרייט אין רוסלאנד און אז א פרינ-צעסין פאפאוו האט קיינמאל נישט עק-זיסטירט אין רוסלאנד.

מיט אזעלכע „פאנטאזיעס" זענען פול די מעמואַרען פון מערדער. זיי קאנען דינען אלס ווייטיגע בעוויזען פאר זיין גייסטיגען צושטאנד.

דער ריכטער האט דעריבער בעשלו-סען איבערציגעבען די מעמואַרען צו די דאקטוריים פסיכיאטרען זשענען-פערע, ראנ דע פיסאק און טריעל, וועלכע וועלען זיי אויספארשען.

דער מערדער האט געוואלט פליהען צו דער לבנה...

זער קאמיסאר הענעט, וועלכער פיהרט די אויספארשונג וועגען גארגולאוו'ען דער מערדער, אז זיין מיטער איז געגען א הייליגע שוועסטער. אין זיינע מעמו-ארען רופט ער זי די „פרינצעסין פא-פאוו".

די עקספערטען-איבערזעצער האבען ערקלערהירט דעם ריכטער פון שערי, אז דער נאמען פאפאוו איז זעהר פער-שפרייט אין רוסלאנד און אז א פרינ-צעסין פאפאוו האט קיינמאל נישט עק-זיסטירט אין רוסלאנד.

מיט אזעלכע „פאנטאזיעס" זענען פול די מעמואַרען פון מערדער. זיי קאנען דינען אלס ווייטיגע בעוויזען פאר זיין גייסטיגען צושטאנד.

דער ריכטער האט דעריבער בעשלו-סען איבערציגעבען די מעמואַרען צו די דאקטוריים פסיכיאטרען זשענען-פערע, ראנ דע פיסאק און טריעל, וועלכע וועלען זיי אויספארשען.

דער מערדער האט געוואלט פליהען צו דער לבנה...

זער קאמיסאר הענעט, וועלכער פיהרט די אויספארשונג וועגען גארגולאוו'ען

וואס שרייבט גארגולאוו אין זיינע מאמואַרען

אין טשעכאסלאוואקיען — האט פערענ-דיגט זיין אביים און איז ארויסגע-פאהרען מיט אן אעראפלאן קיין וואַרשא. פאר זיין אפפאהר האט ער בעקומען א דאקומענט, וואס איז נוגע דעם מער-דער.

דער דאקומענט איז א קאפיע פון א בריף, וואס דער מערדער האט, זייענ-דיג אין טשעכאסלאוואקיען, געשיקט צו דער „אסטר אנאמישער געזעלשאפט אין פראג". אין בריף לעגט ער פאר, אז ער וויל פליהען צו דער לבנה אין א ראקעט.

דער גאנצער בריף איז געשריבען אין א משוגענעם אונפערשטענדליכען סטיל — און מאכט דעם איינדרוק, אז דער שרייבער זיינער איז א אינגאַרמא-לער מענש.

ער זאגט צו אפילו צו שיקען דער אסטראנאמישער געזעלשאפט קארטס-פאנדענצען פון דער לבנה...

וועגען דער פראגע, צי גארגולאוו האט וועהאט בוצריהינגען מיט סאוויע-טישע אגענטען אין פראג — האט קא-מיסאר הענעט געענטפערט, אז דאס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט.

Zaprawa do podłóg
Erdalin
trwale zabarwia podłogi

די אפסאלוטע פרייהייט פון אבארטען אין סאוויעט-רוסלאנד

די רוסישע פרוי בעפרייט זיך פון דער אלטער מאראל. — די ענדערונגען אינ'ם פריהערדיגען געזעץ. — די רעזולטאטען האבען געבראכט א פולע בעפרידיגונג. — די צאהל אבארטען זיך פערגרעסערט אויף צוויי מיט א האלב מאל. — צוליב דער לעגאליזאציע געוואכסן די צאהל אבארטן. — לענאלע אבארטן גיבען א קליינע צאהל מוט-פאלען.

ד"ר ב. הערצפעלד דריקט אין „פרוה-מאדגען" א טשעקאוועל סערעל ארטיקלען וועגען דעם פרוס צופלאקערטען קאמף פאר געבוירטס-קאנטראל. צווישען אנד. שטעלט ער זיך אפ אויף די פערהעלט-נישען און דעם פרט און סאוויעט-רוס-לאנד און דערצעהלט:

די אבסאלוטע פרייהייט פון פערבאט איז שוין דורכגעפיהרט געוואָרען אין לעבען זאן סאוויעט-רוסלאנד. אונט יאהר 1917 האט די סאוויעטישע מאכט ארויס געגעבען א דעקרעט, לויט וועלכען יעדע פרוי האט דאס רעכט צו בעשטימען אובער איהר פרוכט וויז זי וויל. אין זי קען לאזען אויספיהרען די אבעראציע דעם, וועמען זי געפינט פאר נויטיג. עס איז אונטערעסאנט זיך אבצושטעלען אויף דער מאמענטאנע בעם ארויסגעבען דעם דאזיגען דעקרעט. דער פערפאסער פון דעקרעט האט זיך נישט אבגעזאגט פון אפמאך. עס האנדעלט זיך אין פרינציפ פון א פראנצויזיש-פוילי-שער צוזאמענארבעט, כדי צו דערהאל-טען דעם שלום אין אייראפא, כדי נישט צו ערמעגלעכען א רעוואנזש-מלחמה, וואס אין דער עיקר העיקרים פון הימלערים-טישען פראגראם. דאס אין מאקו הענט צו טאג דאס צענטראלע פראבלעם פון נאנץ אייראפא אין מ'קאן עס נישט אפ-פטר'ן מיט דער פראזע: „ס'וועט שוין ווי עס אין זיין".

„ס'איז אנ'אנגענומען צוזאמענארבעט צווישען דער פראנצויזישער אין פוי-שער דעמאקראטיע. דער פראגאט פון דער דאזיגער צוזאמענארבעט מוז זיין אנ'-אנטי-פאשיסטישער. דא שווומט ארויס דאס פראבלעם פון „מאגאציע"-סיסטעם אין די באלטיק פון „מאגאציע"-סיסטעם.

„די סכנה פון א נייער מלחמה אין אינצערעסבאר פערבינדען מיט'ן פאשיזם אלס וועלט-פעזעניג. דער בעשלוס פון פאשיסטישען אויבער-ראט וועגען דער גוטמענטע פון ארעווזיע פון די שלים-טראקטאטען, איז אויסגעניצען געוואָרען מצד די הימלערזיסטען אלס אנ'אונגעגעם גרויסען נצחון. ס'איז א קלאלאבאלער אונטערשיד צווישען דער טעזיע וועגען א רעוזיזיע פון די טראקטאטען, וואס וועט ארויסגעריסן מצד די סאציאליסטען אין דעמאקראטען. אין דערזעלבוגער טעזיע אין דער פאשיסטישער אויפפאסונג.

„אין ערשטען פאל הייסט עס: „רע-וזיזיע פון די טראקטאטען — קונגמאל נישט דארף א מלחמה".

אין צווייטען פאל אבער:

„רעוזיזיע פון טראקטאטען אין בטילא מוז קומען א מלחמה".

„אובערדעם מאקו קאן מען נישט תופס זיין דעם פאלישען זין פון די פייערונגען לכבוד די פאשיסטישע געזעם, וועלכע האבען לעצטענס געווילט אין פוי-לען. די לינגיע פון דער אומאליעניש-ער אויסערן-פאליטיק שטעהט אין א פול-שטענדיגער סתירה צו די לעבענס-אינ-טערעסען פון דער פוילישער מלוכה. דא-גענען די פראנצויזישע דעמאקראטיע האט פערשטאנען די דאזיגע פייערליכ-קייטען אלס א משונה'דיגע דעמאנסטרא-ציע געגען אזהר וואהל-נצחון. דער אינ-טערעס פון דער פוילישער מלוכה פאר-דערט אפצוהאלטען די פאשיסטישע לוואליע אין אייראפא. אין דא ליגט די גאנצע טראגעדיע, וואס אזגזער יוגגע מלוכה ווערט געפיהרט זינט 6 יאהר אויף דער „בלונדער ליניע" פון דער פאשיס-טישער לוואליע".

די „גאז. וואר." שטעלט זיך אפ אויף דער פראגע, וואס מאטערט אויצט אלע-מען: צו וועט דייטשלאנד ארויסטרעטען אויף א געוואלט-אופן צו רעוויזירען די שלום-טראקטאטען, קלאר גערעדט הייסט עס: צו וועלען די דייטשען אנהויבען א מלחמה מיט פוילען?

דער ענרעקישער פובליציסט מיינט, אז „א גרעניץ-רעוויזיע אויף א גוואלט-אופן קאנען די דייטשען אנהויבען ערשט נאך-דעם, ווי ס'וועלען ערלעדיגט ווערען א רייה אנדערע ענינים. הענט זענען די דייטשען פערנומען מיט דער ענטשדיגונגס-פראגע, מיט די ענטשדיגונגען, און זיי וואלטען בעגאנגען א משוגעת, ווען זיי וואלטען אויצט ארויסגעטרעטען אקטיוו מיכ די גרעניצען, אינדער די פראגע, וואס מאטערט אויצט אלע-מען: צו וועט דייטשלאנד ארויסטרעטען אויף א געוואלט-אופן צו רעוויזירען די שלום-טראקטאטען, קלאר גערעדט הייסט עס: צו וועלען די דייטשען אנהויבען א מלחמה מיט פוילען?

דער ענרעקישער פובליציסט מיינט, אז „א גרעניץ-רעוויזיע אויף א גוואלט-אופן קאנען די דייטשען אנהויבען ערשט נאך-דעם, ווי ס'וועלען ערלעדיגט ווערען א רייה אנדערע ענינים. הענט זענען די דייטשען פערנומען מיט דער ענטשדיגונגס-פראגע, מיט די ענטשדיגונגען, און זיי וואלטען בעגאנגען א משוגעת, ווען זיי וואלטען אויצט ארויסגעטרעטען אקטיוו מיט דער פראגע וועגען דער אינטערנאציאנאלער אויפפאסונג פון דער פראגע.

די „גאז. וואר." שטעלט זיך אפ אויף דער „בלונדער ליניע" פון דער פאשיס-טישער לוואליע.

די פריזער צייטונגען מעלדען:

דער אויספארשונגס-ריכטער פון שערי האט אויפגענומען די געשוואורענע איבערזעצער צאצקין, מאגראן אז בלו-מענפעלד, וועלכע האבען איהם צוגע-שטעלט די איבערזעצונג פון גארגולאווס מעמיאר'ן.

ווי עס איז בעקאנט, האט מען ביים מערדער בעת'ן ארעסט געפונען א דיק העפט מעמואַרען.

די איבערזעצונג ענטהאלט 40 גרויסע זייטען.

דער מערדער ענטוויקלט אין די מעמואַרען זיינע בעקאנטע „טעאָריס" וועגען רוסלאנד.

די מ מואַרען ענדיגען זיך מיט א קאפיטעל, וועלכער הייסט „דער סוד פון מיין אפשאמוג". דער מערדער שרייבט, אז ער איז געבוירען געוואָרען אין יאהר 1895 ער ווייסט, אבער ניט, וואו.

פאר'ן אויספארשונגס-ריכטער האט דער מערדער ע'קלערט, אז ער איז געבוירען אין לאבינסקאיא, צוגעבענדיג, אז זיין פאטער איז געווען א רייכער פויער.

אין זיינע מ'מואַרען שרייבט ער אמער, אז זיין פ'יטער האט געשטאמט פון דער פאמיליע פון א טאטאר פלא-טאָוו, וועלכער האט זיך בעריהט גע-מאכט מיט זיין קאמף אין קאיוקאז גע-גען נאפאָלעאָן-באָנאפארט. דאן שרייבט דער מערדער, אז זיין מיטער איז געגען א הייליגע שוועסטער. אין זיינע מעמו-ארען רופט ער זי די „פרינצעסין פא-פאוו".

די עקספערטען-איבערזעצער האבען ערקלערהירט דעם ריכטער פון שערי, אז דער נאמען פאפאוו איז זעהר פער-שפרייט אין רוסלאנד און אז א פרינ-צעסין פאפאוו האט קיינמאל נישט עק-זיסטירט אין רוסלאנד.

מיט אזעלכע „פאנטאזיעס" זענען פול די מעמואַרען פון מערדער. זיי קאנען דינען אלס ווייטיגע בעוויזען פאר זיין גייסטיגען צושטאנד.

דער ריכטער האט דעריבער בעשלו-סען איבערציגעבען די מעמואַרען צו די דאקטוריים פסיכיאטרען זשענען-פערע, ראנ דע פיסאק און טריעל, וועלכע וועלען זיי אויספארשען.

דער מערדער האט געוואלט פליהען צו דער לבנה...

זער קאמיסאר הענעט, וועלכער פיהרט די אויספארשונג וועגען גארגולאוו'ען

אין טשעכאסלאוואקיען — האט פערענ-דיגט זיין אביים און איז ארויסגע-פאהרען מיט אן אעראפלאן קיין וואַרשא. פאר זיין אפפאהר האט ער בעקומען א דאקומענט, וואס איז נוגע דעם מער-דער.

דער דאקומענט איז א קאפיע פון א בריף, וואס דער מערדער האט, זייענ-דיג אין טשעכאסלאוואקיען, געשיקט צו דער „אסטר אנאמישער געזעלשאפט אין פראג". אין בריף לעגט ער פאר, אז ער וויל פליהען צו דער לבנה אין א ראקעט.

דער גאנצער בריף איז געשריבען אין א משוגענעם אונפערשטענדליכען סטיל — און מאכט דעם איינדרוק, אז דער שרייבער זיינער איז א אינגאַרמא-לער מענש.

ער זאגט צו אפילו צו שיקען דער אסטראנאמישער געזעלשאפט קארטס-פאנדענצען פון דער לבנה...

וועגען דער פראגע, צי גארגולאוו האט וועהאט בוצריהינגען מיט סאוויע-טישע אגענטען אין פראג — האט קא-מיסאר הענעט געענטפערט, אז דאס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט.

Zaprawa do podłóg
Erdalin
trwale zabarwia podłogi

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג 26 מאַי

לאָדז (233.8) 21.59 שעה-צייכן; טאָג-פּראָגראַם און וועטער בעריכט; 12.15 סימפאָנישער פריה-מאָרגען-קאָנצערט פון דער ווארשאווער פילהאַרמאָניע, 3.— מוזיק, 3.55 פּראָגראַם פאַר קינדער, 4.55 פּליטען, 5.— סקיצען, פירטעל-שעה, 5.15 פּאָרטראַג פון קראָקאָ, 5.40 שאַראַכען-ווינקעל, 5.50 נאָכמיטאָג קאָנצערט (איבערט. פון ווילנאָ), 7.— פּערשידענעס, 7.20 לאָדזער פּאָסט-קאָסטען, 7.35 פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג, פילם-קאַלענדאַר, טעאַטער רעפּערטואַר און פּליטען 7.45 הערך שפּיל פון לעמבערג, 8.15 לייכטער מוזיק קאָנצערט, 6.55 ליטעראַרישע פּיערטעל שעה, 10.10 דועטען אויסגעפיהרט דורך ה' זבאַינסקאַ-ראָשקאָווסקאַ און י. פּאָפּאָווסקאַ, 10.40 וועטער און ספּאָרט-קאָמוניקאַטען, 11.— טאַנץ מוזיק פון וואַרשאַ.

בילדער-אויסשטעלונג פון אַרטור שיק

די אויסשטעלונג פון אַרטור שיק'ס ווערק האָט אין לאָדז אַ גרויסען ערפאָלג. צוליב דעם, וואָס די אויסשטעלונג ווערט בקרוב איבערגעטראָגען קיין לעמבערג, דאַרפען די אַלע, וואָס ווילען זעהען די שעהנע בילדער, וואָס גיבען אויסנוצען די צייט און בעזוכען די אויסשטעלונג, וואָס איז אָפען טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אָוענד.

פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט

עקספּאָרטערען-פערבאַנד אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען

ביאַליסטאָקער פירמע פאָדערט צו ערקלערען איהם אַנ'אויפּאַרלאַשטש

(5) אַרוו. פּיאַלקאָווסקי האָט זיך גע-ווענדעט צום געריכט אין נאָמען פון דער ביאַליסטאָקער קאָלדרעס-פירמע „טרילונג און זוהן", אקצ.-געז. מיט דער בימע צו ערקלערען אַנ'אויפּאַרלאַשטש דעם לאָדזשער עקספּאָרט-פערבאַנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע. די דאָזיגע ידיעה האָט אין לאָדז אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע, מחמת דער עקספּאָרט-פערבאַנד איז איינע פון די וויכטיגסטע פּלאַציבקעס פון דער לאָדזשער טעקסטיל-אינדוסטריע.

די אויפגאַבע פון עקספּאָרט-פערבאַנד איז געווען צו זוכען אויסלענדישע אָפּזאַץ-מערק פאַר דער לאָדזשער אינדוסטריע. איצט קומט די ביאַליסטאָקער פירמע און ווייזט אויף, אַז עס קומט איהר בײַם פערבאַנד אַ סומע פון 37,074 זל. און 4950 דאָלאַר אין וועקסלען, וואָס דער לעצטער קאָן נישט בעצאָהלען און דעריבער לייגט ער פאָר צו רעגולירען די קאָלדרעס-פירמע בעשטעהט אָבער נישט דערויף און זי בעט צו ערקלערען אַנ'אויפּאַרלאַשטש.

דאָס געריכט וועט בקרוב דעם ענין בעטראַכטען.

* * *

אין דער אויפּאַרלאַשטש פון שלמה בויגשטיין, בעזיצער פון אַ טעקסטיל-פאַבריק אויף פּלאַצאָווא 2 און אַ סקלאַד אויף פּעטריקאָווער 16, האָבען די קרעדיטאָרען זיך צוזאַמענגעשלאָסען און אַ פּעראַיין.

דער ענרגולטיגער סינדיק האָט פאַר-קויפט דאָס גאַנצע בעוועגליכע פערמעגען פון דער מאַסע און כדי עס צו פער-טיילען, האָט דאָס געריכט בעשטימט אַלס ריכטער-קאָמיסאַר דעם ריכטער ב. פּאָזנאַנסקי.

דאָס פּאַר-פּאָלק קאַראָל און מאַרטאַ היימאַן, בעזיצער פון אַ קאָלאָניאַל-געשעפט און אַ הויז אין פּאַביאַניץ האָט דאָס געריכט ערקלערט אַנ'אויפּאַרלאַשטש און די געפּאַלענע זענען געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליצייאישער אויפזיכט.

דער מערמן פון עפּענען די אויפּאַרלאַשטש איז צעטווילט בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 22. אַפּריל ד.י.

* * *

דאָס געריכט האָט בעשטעטיגט די רעגולאַציע פון קאָלאָניאַל-הענדלער ב... ווינפלום פון בושעזשינער 2. ווינפלום האָט געשלאָסען אַ רעקאָרד בנוגע דעם קורצען דויער פון זײַן אויפּאַרלאַשטש. די אויפּאַרלאַשטש איז איהם ערקלערט גע-וואָרען דעם 15. יאַנואַר און דעם 26. אַפּריל האָט ער זיך שוין פערגליכען מיט די קרעדיטאָרען אויף 43 פּראָצ.

דאָס געריכט האָט גלייכצייטיג ווינ-פלומ'ן צוריקגעשטעלט אין זײַן כיחרי-שער עהרע.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון אַפּפּאַל-אויפקויפער

זונטאָג איז פאָרגעקומען אין צענטראַ-לען קליינהענדלער-פערייַן פּאַמאָרסקאַ 15 אַנ'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די אַפּפּאַל-אויפקויפער.

אין דער דיסקוסיע האָבען די רעדנער אָנגעוויזען אויף דער נויט, וואָס הערשט צווישען די דאָזיגע קליינהענדלער און דעריבער איז בעשלאָסען געוואָרען זיך פעסטער צו אָרגאַניזירען, כדי מיט גע-מיינזאַמע כחות צו לינדערען די נויט.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פערוואַלטונג אין פאָלגענדען צוזאַמענ-שטעל: פּרעזעס יחיאל קראַקאוו, וויצע-פּרעזעס י. מילנר, סעקרעטאַר מ. ליימאַ-וויטש, זאַלבערג, פעלדמאַן, מאיש, העריש-קאָוויטש.

פאַר אַ שטרייק אין קאָכאַנובקע

צוליב דער לוין-רעדוקציע

(§) ווי בעקאַנט, האָט דעם 1. מערץ די אַדמיניסטראַציע פון קאָכאַנובקא גע-קונדיגט די אַרבעטער און פערכאַנאַל די בין-איצטיגע לוין- און אַרבעטס-בע-דינגונגען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָבען זיך די אָנגעשטעלטע געווענדעט צום פעראיין פון קאָמונאַלע אָנגעשטעל-טע ווענען אַנ'אינטערווענץ.

אויף דער קאָנפערענץ, וואָס איז פאָר-געקומען פערגאַנגענעם שבת בײַם אַר-בייטס-אינספּעקטאָר, האָט דירעקטאָר ד"ר פּאַלקאָווסקי פאָרגעלייגט די דעלע-גאַטען אונטערצושרייבען דעם לוין-אָפּ-מאַך. די דעלעגאַטען, אונטערצושרייבען דעם לוין-אָפּמאַך. די דעלעגאַטען האָבען זיך אָבער אָפּגעזאָגט אונטערצושרייבען צוליב דעם, וואָס ד"ר פּאַלקאָווסקי האָט צוריקגעצויגען אַלע קאָנצעסיעס, וואָס די אָנגעשטעלטע האָבען בשעתו בעקומען.

נעכטען האָט די פערוואַלטונג פון קאָ-כאַנובקא גערופען אויף אַ בעראַטונג די דעלעגאַטען פון די אָנגעשטעלטע און אַר-בייטער. דאָ האָט מען זיי פאָרגעלייגט, אַז אויב זיי וועלען זיך אָפּזאָגען פון דער אונטערזשעניע פון פעראיין, וועט די פער-וואַלטונג אונטערשרייבען אונגרווידגעלעך לוין-אָפּמאַכען, עווענטועל מיט די דעלע-גאַטען.

צוליב דעם איז צו קיין פערשטענדי-גונג נישט געקומען.

אויב ס'וועט נישט קומען צו קיין פער-שטענדיגונג, וועט אויסברעכען אַ שטרייק אין קאָכאַנובקא.

טאָג-קראַניק

דאָנערשטאָג כ"ו אייר תרצ"ב פ' בחקותי

לאָדז 26 מאַי 1932

אונטערשטיצונג פאַר'ן חודש מאַי

דער אונטערשטיצונגס-אַמט בײַם מאַ-גיסטראַט איז מודיע, אַז דאָס אויספּצאָה-לען אונטערשטיצונגען פאַר'ן חודש מאַי זייעט זיך אָן לויט פאָלגענדען סדר:

פרייטאָג דעם 27 מאַי

A. B. C. D. E. F. G. H.

שבת דעם 28 מאַי

I. J. K. L. Ł.

מאָנטאָג דעם 30 מאַי

M. N. O. P. R.

דינסטאָג דעם 31 מאַי

S. T. U. W. Z. Ź. Ż.

פערשטענדיגונג צווישען כלי-זמר-הורמאָניקעס

(אַ.) [illegible] טעג איז אין קראָקאָ פאָר-געקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון דעלעגאַ-טען פון אַלע פערבאַנדען פון קויהלען-הורמאָניקעס. דערנאָמער אויך דעלעגאַ-טען פון [illegible], אויף וועלכען עס איז בע-שלאָסען [illegible] צו שאַפען אַ צווישען-פערבאַנד [illegible] פאַר אַ פערשטענדי-גונג צווישען די קויהלען-הורמאָניקעס.

— ס —

פאָבאַר פון יאָהרגאַנג 1911

היינט זענען די פאָבאַר קאָמיסיעס נישט טעטיג.

מאָרגען מיטוואָך ד. 25 מאַי דאַרפען זיך שטעלען פאַר דער קאָמיסיע נומ. 1 די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

B. Ł.

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2 — די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט:

D. E. L. Ł. U.

פאַר דער קאָמיסיע נומער 3 (אַלעי-קאָשטשושקי 21) דאַרפען זיך שטעלען די פאָבאַראַוויע פון 1909 און 1910 פון דער קאַטעגאָריע „ב", וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן פון A ביז ענדע.

צו דער פאָבאַר-קאָמיסיע דאַרף מען מיטברענגען אַ פערזענליכען דאָקומענט, אַ פּאַס אָדער אַנ'אַנדער דאָקומענט, אַ רעגיסטראַציע-צייגניש פון מאַגיסטראַט און אַ שול און פאַך-צייגניש.

אויך די קאַטעגאָריע „ב" מוז מיט-ברענגען אַ פערזענליכען דאָקומענט.

הנחות פאַר האַנדעלס-אָנגעשטעלטע

דער לאָדזשער האַנדעלס-אָנגעשטעלטער-פעראיין האָט בעקומען פאַר אַ טייל פון זײַנע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס הנחות אין די פּוילישע קורערטער.

פּראָצעס פון די אויטאָבוס-סטאַציע אויף אָגראַדאָווא 9

(§) אויף דער אויטאָבוס-סטאַציע אויף אָגראַדאָווא 9 האָט „געאַרבעט" אַ שײַקע מיט'ן 24-יעהריגען יאַן אָנדראַ-ראָוויטשיק און דעם 23-יעהריגען מאַריאַן אַבראַמוס בראש.

די חברה האָבען טעראָריזירט די אויטאָבוס-אונהאַבער און גענומען פון זיי אויסקויף-געלד. ווער איז געווען רעשט, וואָס האָט זיי נישט געגעבען קיין געלד.

דער גרעסטער טייל אויטאָבוס-אונהאַבער האָבען פאַר מורא געוויינט און געצאָהלט, איינער אָבער, אַ געוויסער יוסף ליבערמאַן, האָט זיך ענטגעגענגעשטעלט און נישט געוואָלט בעצאָהלען. האָבען איהם די חברה גוט צו'מקל'ט און אַלס צולאָג אַראָפּגע'גנב'עט אַ גאָלד. גומי-ראַד פאַר 500 זל.

נעכטען זענען די צוויי חברה-לײַט גע-שטאַנען פאַר'ן געריכט. היות אָבער אַב-מוס איז בעגאַנגען די גנבה, ווען ער איז געווען נאָך מינדערעהריג, מיט זיין שותף, האָט דאָס געריכט פּסק'נט, אַז ער ... נגעוועזען אין מילוטער, און ער אָפּגעשיקט געוואָרען אין מילוטער-געריכט. דעם צווייטען „שותף" האָט דאָס געריכט פער-משפּט אויף 1 יאָהר תפיסה.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע

דירעקציע: א. בעזמאַן און ד. צעלמייסטער.

גאַסטראָלען פון די בערי. זמטע

זיגלער'ס אָפּערעטען-סטאַר-טרופּע

איבעראַשענדע נייעס! פייערליכע פּרעמיערע!!!

שבת דעם 28-טען 9 אָוענד גרעסטע טעאַטער-אַטראַקציע

רעדוצירטע פּרייזען — פון 80 גר. ביז 2.20 — קריזיס-פּרייזען

דאָס מיידל פון וואָלגאַ

זעהר פרייליכע דזשאַז-אָפּערעטע פון ראָזענבערג מוזיק שלום סעקונדע רעזשי מ. פּאַסטאַר מיט ערנאַ זיגלער אין דער הויפּט-ראָלע.

24 שלאַגער-נומערן קופּלעטען, דועטען, טערצעטען קוואַרטעטען און כאַראַקטער-טענץ

שבת 4 נאָכמ. צו גאַנץ ביליגע פּרייזען פון 60 גר. ביז 1.60

די זעהר אויסגענומענע קאָמישע דזשאַז-אָפּערעטע

דאָס נעגער-מיידל

אין 3 אַקטען פון י. ליליען, מוזיק פון מאַקס הילם. רעזשי מ. פּאַסטאַר מיט ערנאַ זיגלער אין דער טיטעל-ראָלע.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

גרויסע צורודערונג צווישען די אויטאָבוס-בעזיצער

צוליב דעם פּראָיעקט פון אינזש. געלימש איבערצונעמען דעם אויטאָבוסען פערקעהר פון לאָדזער קרייז

(§) נעכטען איז פאָרגעקומען אַנ'אַל-געמיינע פערזאַמלונג פון אויטאָבוסען-בעזיצער אין לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט, אין שײַכות מיט'ן פּראָיעקט פונ'ם אויפּט-אַקציאָנער פון די צופאָהר-טראַמווייען, אינזש. געלימש, איבערצונעמען דעם אויטאָבוסען-פערקעהר אין לאָדזער קרייז.

איינציגע רעדנער האָבען אויפגעוויזען, אַז דאָס וועט אַרויסרופען אַ גרויסע אַר-בייטסלאָזיגקייט פון קאָנדוקטאָרען, שאָ-פערען, קאָנטראָלערען א.א.וו. וועלכע זע-נען געווען ביז איצט בעשעפטיגט בײַ די אויטאָבוסען, מחמת אינזש. געלימש האָט בדעה צו לאָזען אין פערקעהר גרויסע אויטאָבוסען.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אַמשאַרפסטען אַרויסצוטרעטען קעגען פּראָיעקט פון אינזש. געלימש.

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען

הײַנט בײַנאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטשטאַט 9), ו. שטעקעל (לוטאָמיערסקאַ 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 6), ס. האַמבורגער (גלובנאַ 50), ל. באַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 307), א. פּיעטראַשעווסקי (פּאַמאָרסקאַ 91).

גיסט אָפּ די מוטער מיט אַ טאָפּ כ'ידינ וואַסער

(§) פאַר'ן געריכט איז נעכטען גע-שטאַנען די 23-יעהריגע העלענאַ בראַ-שאַק, וועלכע איז בעשולדיגט, אַז בעת אַ קריגעריי מיט איהר מוטער, האָט איהר אָפּגעגאָסען מיט אַ טאָפּ קאָכענ-דיג וואַסער. בראַשאַק איז פערמשפּט געוואָרען אויף 3 חדשים תפיסה.

דאָקטוירים פון קראַנקען-קאַסע זיי-נען פאַר א האַלב-שטיטען אָפּמאַך

עהרענעכטען איז פאָרגעקומען אין לאָדז אַנ'אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון דאָקטוירים-פערבאַנד אויף לאָדזער ראַיאָן אונטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר קנולאָווניעצקי.

אויפ'ן סדר היום איז געשטאַנען די פראַגע ווענען אַ קאָלעקטיווען לוין-אָפּמאַך מיט די קראַנקען-קאַסעס און ווע-גען די פערלעגענע דאָקטוירים-האָנאָראַרען אין די קאַסעס.

אַרום די דאָזיגע פראַגען האָט זיך ענט-וויקעלט אַ לײַדענשאַפטליכע דיסקוסיע, אין וועלכער די דעלעגאַטען האָבען בע-שולדיגט די קראַנקען-קאַסעס, אַז זיי פער-שלעפּען מיט אַ פיין דאָס שליסען קאָ-לעקטיווע אָפּמאַכען, נישט קוקענדיג דער-רויף, וואָס די אַלטע אָפּמאַכען זענען שוין לאַנג געקינדיגט.

צום סוף זענען אַנגענומען געוואָרען דירעקטיוועען פאַר די דעלעגאַטען אויפ'ן דאָקטוירים-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ, וואָס קומט פאָר דעם 29. מאַי.

אין דער נעץ פון אויסגעלאַסענקייט און פּראָוואָקאַציעס

(בלעטלער פון טאָג-בוך פון אַ רוסישער הויף-דאַמע) 20

פּראָפעסאָר גרובע איז אויפגערעגט אויפ'ן פּראָפעסאָר זאַכאַרין, וועלכער קאָרמעט דעם צאַר מיט דיעטאַל פּרע-פּאַראַטען און פערסמ'ט איהם זײַן אָרגאַניזם.

גענעראַל וועליאַני דערצעהלט בײַ אונז, אַז דעם צאַר האָט מען פערסמ'ט. ביידע סוויטע-גענעראַלען טשערעווען און וואָראָנצאָוו, וועלכע האָבען זאָל-בעדריט מיט'ן צאַר גאַנצע יאָהרען נע'שיפירט, זענען איצט צווישען זיך צעאָמפּערט רעדען נישט איינער מיט'ן צווייטען און מאַכען העצעס איינער אויף דעם אַנדערן.

23-טער סעפּטעמבער.

פּראָפעסאָר זאַכאַרין, וועלכער האָט נאָך פון אָנהויב יאָהר, אין יאַנואַר, קו-רירט דעם צאַר פון אינפלוענציע, האָט אין זײַן צייט, קומענדיג צוריק קיין מאָסקווע דערצעהלט אַלעמען, אַז ער איז געווען שטאַרק צופראַגען נישט פון דער אינפלוענציע, נאָר פון דער שטאַר-קער נירען-קראַנקהייט, וואָס דער צאַר האָט געהאַט.

זאַכאַרין האָט דאַן געוואָרענט דער קייזערין, אַז מען מוז דעם צאַר אָפּ-האַלטען פון טרינקען און נעמען זיך צו אַ סיסטעמאַטישער קוראַציע.

די קייזערין האָט דערוויל, זיך שטאַרק אַנגעבייזערט אויף זאַכאַרינען און האָט איהם פערזאַגט. אַז ער זאָל קיינעם נישט דערצעהלען און נישט שרייבען וועגען דעם צאַר'ס קראַנקהייט. זאַכאַרין האָט אויך דערצעהלט, אַז בײַם צאַר אין שלאָף-צימער זענען געלעגען אויף שמירה 4 גרויסע הינט און דער עיקר פון זיי איז נישט געווען צו דערטראָגען. די הינט האָבען פערשמוצט דאָס גאַנצע צימער און די קייזערין האָט נישט געלאָזט אַרויסטרייבען די הינט.

28-טער אָקטאָבער.

בעקומענע פון הויף דערצעהלען, אַז דער אַוויר פון צאַר אַלעקסאַנדער'ס טויטען קערפער איז אַ שרעקליכער. די באַלזאַמירונג איז געמאַכט געוואָרען צו שפּעט און דעריבער ווערט דער גאַנצער קערפּער צופוילט.

1-טער נאָוועמבער.

היינט איז געווען די פייערליכע לויה-צערעמאָניע פון צאַר אַלעקסאַנדער דעם דריטען. מיר האָבען בעקוקט דאָס פּנים פון טויטען צאַר. ער איז זעהר שלעכט באַלזאַמירט. דאָס פּנים איינגעצען בלאָה און איז בעדעקט מיט אַ דיקען שיכט פּודער. זײַנע הענד זענען שרעקליך אויסגעדאַרט. די פינגער דין ווי שפּענדלעך. די דיזשורנע בײַם מת זענען קוים אײַנגעשטאַנען אויף אַנ'אָרט פון שרעקליכען אַוויר. תּגם מען האָט בסדר געשפּריצט מיט פּערפומען.

די פרויען פלעגען און וואָל דער-צעהלען, אַז דער צאַר איז פאַר דער צייט פון זײַן קראַנקהייט איינגעטרי-קענט געוואָרען אַזוי, אַז פון דעם קאָ-לאָסאַלען קערפּער פון צאַר איז גע-בליבען אַ קליינס און צעדאַרט קערפּער'ל.

דער סוויטע-גענעראַל באַטיאַנאָוו האָט אין אַנ'אינטימען געשפּרעך מיט מיר זיך אַרויסגעזאָגט, אַז ס'איז נישט געווען, וואָס צו זשאַלעווען דעם טויט פון צאַר. ער איז געשטאָרבען צו דער צייט, הגם אין די יונגע יאָהרען, ער איז געווען ברוטאַל און פערעקשנט. אין דער יוגענט האָט ער זיך געלערנט בלויז אויף איינסען. אַ פערשטאָפּטער קאָפּ געווען, די שטובינע האָבען איהם גערופען „דער בילדאָג".

13-טער נאָוועמבער.

וויטע געפינט זיך אין אַ פערלעגענ-הייט. ער האָט צוגעשטעלט דעם נייעם צאַר אַ ליסטע פון פערשיידענע הנחות לכבוד דעם מאַניפעסט. דער צאַר האָט צוריקגעשיקט די ליסטע מיט אויסגע-שטראָכענע פּאָזיציעס.

דער נייער צאַר האָט אָבער אַ ציה געטאָן מיט'ן בלייַשטיפט און האָט פער-מעקט אַלע פּאָזיציעס. איצט ווייס מען נישט, וואָס דער צאַר האָט געמיינט דערמיט.

געוועזען בײַ אונז דער קאָמערדינער פון צאַר ניקאָלײַ ראָדציס. ער דער-צעהלט, אַז די געליבטע פון צאַר ניקאָ-לאַי, קשעסינסקאַ, פלעגט כסדר שרייבען צו ניקאָלאַי'ס כלה אַנאָנימע בריף, אַז זי זאָל מיט איהם נישט חתונה האָ-בען, ווייל ער איז אַ קראַנקער און נישט קיין נאָרמאַלער מענש.

1895.

20-טער יאַנואַר.

די רעדע פון נייעם צאַר פאַר די דעלעגאַטען פון דעם אָדעל, אַז וועגען קאָנסטיטוציעס זאָל מען גאָרנישט קלע-רען, האָט געמאַכט אַ שוידערען איינ-דרוק. מען זאָגט, אַז דער גרויס-פּירשט סערגיי אַלעקסאַנדראָוויטש האָט צונויפ-געשטעלט דעם טעקסט פונ'ם צאַר'ס רעדע.

דער בילדונגס-מיניסטער דעליאַנאָוו האָט דערצעהלט אין סאַלאָן, אַז דער מאָסקווער קוראַטאָר פון בילדונגס-אַמט, קאַפּנישט פערקויפט מלוכה-אַמטען. דאָס „געשעפט" געהט בײַ איהם אויף אַזאַ שטייגער: דער פּעטענט שיקט אַרײַן אַ גלאָטען בויגען פּאַפּיר מיט אַ פער-בויגענעם ברעג. אונטערן בויג, אין אַ ווינקעל, איז אָנגעשריבען די ציפער, וויפיל יענער איז גרייט צו בעצאָהלען פאַר אַ פּאָסטען.

איז אויב דער קוראַטאָר קאַפּניש איז צופרידען מיט דער סומע, דאַן הייסט ער אַרייַנטראָגען יענעמ'ס בקשה. ווען נישט, שיקט ער אָפּ דעם גלאַטען בוי-גען צוריק.

14-טער פעברואַר.

אין מאָסקווע האָט דער פּראָפעסאָר פון מאָסקווער אוניווערזיטעט געלייענט אַ לעקציע פאַר דער אוידיטאָריע סטו-דענטען אין האָט איהר פערדיגט מיט אַזעלכע ווערטער: „בײַ אונז אין רוס-לאַנד לעבט זיך גוט נאָר אונטערלע-קער און אויסוואַרפען".

די סטודענטען האָבען אַפּלאָדירט. אויף מאָרגען איז דער פּראָפעסאָר אַרויס-געשיקט געוואָרען פון מאָסקווע, לויט'ן בעפעהל פון גענעראַל גובערנאַטאָר, גרויס-פירשט סערגיי אַלעקסאַנדראָוויטש.

3-טער מערץ.

די הויף-לייט דערצעהלט, אַז די יונ-גע קייזערין מאַלט זייער געלונגען. זי האָט אויסגעמאָלט אַ קאַריקאַטור-בילדל: דער צאַר זיצט אויפ'ן טראָן (איהר מאַן) און שלײַערט זיך מיט די הענד און פיס, ווי אַ קאַפּריזנע קינד. נעבען איהם שטעהט די מאַמע דיינע און מאַכט איהם צייכענס מיט'ן פינגער צו זיצען אָרטיג. מען זאָגט, אַז דער צאַר איז שטאַרק ברוגז געוואָרען, דערזעהענדיג אַזאַ קאַ-ריקאַטור.

1896.

20-טער פעברואַר.

געוועזען היינט אין סאַלאָן דער גובער-נאַטאָר בעראַנאָוו. ער האָט דערצעהלט אַ סך אינטערעסאַנטע זאַכען וועגען דעם פערשטאָרבענעם קאָמענדאַנט פון צאַר'ס פּאַלאַץ, גענעראַל טשערעווין. נאָכ'ן טויט פון צאַר אַלעקסאַנדער, מיט וועמען ער פלעגט אָפט שיכור'ן צוזאַ-מען, האָט גענעראַל טשערעווין אָנגע-הויבען טרינקען עהן אָפּהאַלט.

אַרויסגעהענדיג פון רעסטאָראַן אַ טויט-שכור'ער, האָט ער זיך אַריינגע-זעצט אין אַ פּרעמדען שליטען און האָט אָנגעטאָן אַ פּרעמדען פוטער. דעם גאַנ-צען וועג איז ער געזעסען פונאַנדער-געשפּילעט, האָט זיך צוגעקיהלט און איז געשטאָרבען.

גענעראַל בעראַנאָוו דערצעהלט, אַ[ז] דער הויף-קאָמענדאַנט טשערעווין פלעגט בעזאָרגען דעם צאַר מיט נקבות. מי[ט] וועלכע ער פלעגט זיך צונויפקומען אין בעשטימטע דירות.

אייגענטליך, זאָגט בעראַנאָוו — האָט גענעראַל טשערעווין געטון די זעלבע „אַרבייט", וואָס גענעראַל רילייעוו האָט געטון פאַר אַלעקסאַנדער'ס טאַטען דעם צאַר אַלעקסאַנדער דעם צווייטען.

ווען דער צאַר אַלעקסאַנדער דער צווייטער פלעגט מיטנעמען זײַן געליבטע אין זײַן זומער-רעזידענץ אין ליוואַדיע, פלעגט זי וואוינען אין די צי[מ]מערן בײַם הויף-קאָמענדאַנט גענעראַל רילייעוו.

יעדען אָוענד פלעגט דער צאַר אַלעקסאַנדער זיך צונויפקומען מיט זײַן געליבטער אין דער דאָזיגער דירה.

כדי די הויף-לייט זאָלען נישט קענען זיין אַבוועזענהייט, פלעגט ער זיצען שפּילען אין קאַרטען אין 5 הע[ר]... און פלעגט נאָכדעם דאַרפען, לויט ... שפּיל איבערגעבען די „האַנד". ... פלעגט צאַר אַלעקסאַנדער זיך אַרויס... כאַפּען דורך דער הינטער-טיר און פלעגט אַוועקגעהן אין דער דירה פון גענעראַל רילייעוו, וואו זײַן געליבטע, די ... פון יורעוויסקאַ, האָט איהם שוין אָפּגעוואַרט.

דער קאָמערדינער פלעגט אַרייַנטראָגען ווין, פּרוכטען און קאַלטע צו... סען. ביידע פלעגען אינטים פערבר[ענ]גען אַ היפשע צייט און ער פלעגט ... אומבעמערקט צוריק ערשייַנען אין ... זומער-פּאַלאַץ.

(פאָרטזעצונג קומט)

שטורמישער אינציידענט איז שטאט-ראט

ביים איבערגעבען דעם אדטיסט סטשעמינסקי, די פרעמיע פון דער שטאט לאדז

מאלער דאבראָוואל־קי מיט זיינע שילער מאכן א טומל און פראטעסטירן מיט א פייפעריי

(—) נעכטן אוועגד אין פארגעסטמען די צייטלעכע זוצונג פון שטאט־ראט איז וועלכער עס אין אויבערגעגעבען גע־וואָרען דעם מאלער און קונסט־מעצע־טוקער וול. סטשעמינסקי דער רופלאָס און די קונסט־פרעמיע פון דער שטאט לאָדז. די זוצונג וואָלט געווען אראָפ זעהר פטשרליך, ווען נישט אַ'אומגע־רוהיקע דעמאָנסטראציע פון א לאָדזער פוילישען מאלער, וואָס האָט געמאכט א פינגלוכען אינדרוק. אָבער וועגען דעם שפעטער.

די זוצונג ווערט, ווי געוועהנלוך, גע־עפענט מיט א פערשפעטונג, דורך פרע־זעס אנדרושעיאק, וועלכער גיט אויבער דאָס וואָרט דעם לאוונוק פון דער כול־ראגנס־אָפּמוליונג פעם מאָזוסטראט בטאָ־לוק.

און זיין דערעד ווייזט סמאָלוק אָן, אז דער לאָדזער סאָציאַליסטישער שטאָט־ראט שאצט אָפּ די פערזיטונג פון ביל־דונג און קולטור פאר די מאסען. פעל־קער געהען אונטער, אָבער זייער קולטור בלייבט. גריבענלאנד און דאָס אלטע רוים

און אונטערגעגאנגען, אָבער דער פילאָ־זאָפישער געדאנק פון ארטסטאָטעלעס, דאָס וואָרט פון האָמער און האָראַץ, די קונסטלערישע פיגורען און שטוון, מאָ־כאר און בלעד זענען געבליבען ער היום.

די פרעמיע פון לאָדז און אָנערקענט געוואָרען סטשעמינסקי'ן דערפאר, וואָס ער זאָלט נייע וועגען, וואָס זיינע ארבייט־טען זענען געבויט אויף רייגער לאָגיק און געגענזאַץ צו דער ראָמאנטיק פון דער אלטער פוילישער קונסט.

ווען סמאָלוק ענדיגט זיין דערעד, דער־הערט זיך פליצלונג אויף דער נאָלעריע א פייפערד. עס ווערען גוך אויפגעלעבט רויטע און בלויע פלאקאָטען און דער פוילישער מאלער דאָבראָוואָלסקי־לאָפּט זיך ארויף אויף א שטענדער און שרייט: מיר פראָטעסטירען! דערפון וויל ער לייענען א פראָטעסט־רעזאָלוציע.

און זאָל ווערט אויף א מאָמענט א פינגלוכע שטילקייט, אָבער באלד לאָפּען זיך אויף אנגאנג ראָמטענער און שרייען צו דאָבראָוואָלסקי'ן: „ארויס!"

די וואָשונגס פיהרען אויהם דאָ מיט געוואלט ארויס פון זאָל.

די פלאקאָטען האָבען געהאט די אייפ־שריפטען: „נידער מיט" באלשעוויזם און דער קונסט", „נידער מיט די אי־בערקעהדער און דער קונסט", „זאָל לעבען די קונסט".

ווען דאָבראָוואָלסקי מיט זיינע שילער ווערען ארויסגעשטעלט הינטער דער טור, נעמט דאָס וואָרט שטאָט־פרעזידענט זשעמיאָנסקי, וואָס לייענט א קורצע ער־קלערונג און דערנאָך גיט ער אויבער דעם דיפלאָם דעם לאָזונגס־דרוקענרגע אויהם דערבייַ פרענדליך די הענד.

דער נאָכצער שטאָט־ראט מאָכט סטשעמינסקי'ן שטרמישע אָוואציעס. נאָכדעם ווערט געמאכט א פאָמאָגראַ־פישע אויפנאהמע.

שאפער כאפט א יונגעל אין מיטען גאס און ווערט מיט איהם נעלם

אויפרעגענדע געשיכטע אויף ווסכאָדניא־גאס

(—) נעכטן פארמיטאג האָט אַ'אוי־טאָ־מאקסע שיער נישט אויבערגעאָפּהרען א יונגעל אויף ווסכאָדניא גאס. דעם שאָ־פער איז געלונגען אנצוהאלטען דעם א יומ, אָבער דערבייַ איז דער אויטאָ עטוואָס בעשעדיגט געוואָרען.

דאָס האָט זיך דער שאָפער ביישב גע־ווען און געגומען אלס משפון דאָס יונ־געל, וועלכער גיט אויהם ערניין אויטאָ־פאָהרען.

דורכגעהענדע יודען, וואָס האָבען בע־מערקט דעם פאל, האָבען דאָס יונגעלע געפרוכט צוריק ארויסנעמען פון פער־מאלען אויטאָ. דער שאָפער האָט נישט געלאָזט. דערווייל האָט זיך ציניפּגעפלי־בען אַ'עולם יודען און אויך קריסטען. א קריסטען האָט דאָ א יוד פון צאליציע געגעבען א קלאַפּ פון הונטערוויטלעכס.

ווען דער יוד האָ מדערוויל רעאַגירט, זע־נען קריסטען אויהם בעפאלען און גע־טען שלאָגען. בינו לבינו איז אויך מול אָנגעקומען א פאָליציאַנט, וואָס האָט דעם יוד אָפּגעפיהרט און קאָמיסאריאט צו־זאמען מיט א רוטה קריסטלוכע עדות.

ווען דער יוד שלמה הערש קלוק פון וואָלבארסקע 40 האָט אויך געוואָלט מוסגעהן און קאָמיסאריאט עדות זאָגען לטובת דעם בעפאלענעם, האָט אויהם פאָליציי בשום אופן נישט ארייגעלאָזט און קאָמיסאריאט.

דער שאָפער האָט דערווייל אויסגע־נוצט די צווישענווייל און איז ענטקומען מיט'ן יונגעל.

דער פאל האָט אויף די דורכגעהענדע יודען אויף ווסכאָדניא גאס געמאכט א גרויסען דרוש און מען האָט זיך געוועג־דעט וועגען אַ'אונטערוועניין צו דעם. ד"ר ראָזענבלאט.

בערטא גורסטעז

קומט קיין לאָדז

און די גאָהנטסטע טעג ווען אין טעע־טער „סקאלא" אויפטרעטען די בערוהמ־טע יודישע ארטיסטין בערטא גערסטען. בערטא גערסטען האָט מוטגעשפּולט און מאָרגן שווארצ'ס קונסט־טעאטער אין ניי־יאָרק און געהערט אויצ צו די בעס־טע יודישע שויספּילערינס.

אין „סקאלא"־טעאטער ווערט זי שפּי־לען צוזאמען מיט'ן אנסאמבל פון ווי־נער טעאטער אונטער דער פערזענלוכער לייטונג פון בעקאנטען דראמאטורג און רעזישיסער מארק ארנשטיין.

ווידער א רעדוקציע

אין קראנקען־קאסע

(§) אין לאָדזער קראנקען־קאסע ווערט פאָרקומען א פרישע רעדוקציע פון פער־סאָנאל.

זשורנאליסטישע מאיובקע

אין „לונא־פארק"

נאָנץ לאָדז רעדט פון דער זשורנא־ליסטישער מאיובקע, וואָס קומט פאר טבת אין זונטאָג אין „לונא־פארק" אויף עק טראָגוטע און שענקעוויטש גאס. דאָרט וועט אויהר לאָדזער און שעהנע לאָדזערינס זיך קאָנען ווינלען, ווי אין א גן־עדן פון אוועגד בין אוועגד. עס וועט דאָרט זיין א מבול פון אטראקציעס, אי־

יויפקלערונג.

אין שייכות מיט דער הערונג פון די אינהאבער פונ'ם צייכען „סידאָר" ערקלערט דער אי־נהאבער פונ'ם צייכען „SIDOR" פאָלגענדעס: אונאָפּהענגיג דערפון, אז די פראגע הענגען בעסטימ־דעם רעגיסטראציע־צייכען וועט נאָך בעטראכט ווערען זורכ'ן הבכסטען אדמיניסטראטיווען פריבונאל דארף מען מעסטשטעלען, אז אין הסכם מיט די בעשטעטיגונגען פון אלע דערצו בערעכטיגטע אינסטיטוציעס, צווישען צנדערע פון דער אינדוסטריע און־האנדעלס־קאמער אין הארשע און לאָדז, איז דער סח(ריה־ציכען מיט דער אויסשריפט „SIDOR" שוין בעקאנט אויפ'ן שטח פון פוילען שוין פון 1909 יאָהר אָן, דאָס הייסט בעריטעניר פריהער אויזער דער צייכען מיט דער אויפשריפט „סידאָר". אין דער דאָזיגער וואכלאָנג איז אזילו דאָן וועגן מען וואָלט דעפיניטיוו רעגיסטרירט דעם צייכען „סידאָר", האָט דער אינ־האבער פונ'ם צייכען „SIDOR" דאָס רעכט אויפ'ן יסוד פון די פונקטען 3 און 4 פונ'ם פריעקעל 180 פון דער פערארדנונג פונ'ם מליכה־פרעזידענט פון מערץ 1928

דאס רעכט פון פריהערדיגען בענוצער

לגבי וועמען עס האָט נישט קיין קראפט אפילו די רעכט וואָס שטיצט זיך אויף דער רעגיסטראציע פונם שפּעטערדיגען צייכען. די פראגע אין דאָזיגען ענין און די דראָהונגען פון די אנגעזעמע אינהאבער פון „סידאָר" איז נאָך צוטריט צוליב דעם פריהערדיגען רעכטליכען בענוצען זיך פונ'ם אינהאבער פון צייכען מיט'ן אויפשריפט „SIDOR" אנדושיי לינק לידו ראָקיששיגער 53 טעלעפון 40־18.

מאטורע - עקזאמענס

אין קאָצענעלסאן־גימנאזיום

אלע שילער פון אכטען קלאס בעקומען מאטורע־צייגנישען

פארגערסטערן, דונסטאָג, ל"ג־בעומר, עזגען פערענדיגט געוואָרען די מאטורע־עקזאמענס אין דעם נוט־בעקאנטען קאָ־צענעלסאָן־גימנאזיום, וועלכע זענען הייאָהר פארגעקומען אין ערשטען מערזען אין אונטער'ן פאָרזיץ פונ'ם דירעקטאָר פון אויבענדערמאָנטען גימנאזיום ד"ר האָלצבערגער.

די עקזאמענס זענען פארגעקומען אונ'ם גרויסען שעהנעם זאל פון גימנ־גימנאזיום־בגין, וועלכער אין ספּעציעל צו דעם צוועק. אנגעאָרדענט.

אלע שילער פון דער אלטער קלאס זע־נען צוגעלאָזען געוואָרען צו די עקזא־מענס אין דער רעזולטאט איז געווען ש־גלענצענדער — אלע שילער האָבען בע־קומען די בעסטע מאטורע־צייגנישען.

אויך די העברעאישע מאטורע־עקזא־מענס, וואָס זענען פארגעקומען מיט א צייט צוריק, בין דער פערזאלוכער אָ־ווענהייט פונ'ם גרונדער און אונ־אָבער פון גימנאזיום, דעם דוכטער יצחק קאָ־צענעלסאָן און זיין העברעאישען לעהרער פערסאָנאל, האָבען זיך זעהר גוט אונ־גענעבען. אלע שילער האָבען ארויסגע־ווען גרויס וווסען און פנעמניש און אלע יוראָאיסטישע לעהרער, און דאָבען בעקומען א העברעאישע מאטורע־צייג־נוש.

שוין דער פאקט אליין, וואָס אויך הייאָהר האָבען אלע שילער אויך גלענצענד בעלוזונגט דעם עקזאמען, בעווייזט אויף וואָס פאר א הויכער שטופּן דאָס קאָצע־נעלסאָן־גימנאזיום און אויסקעשעלט געוואָרען. נישט רערענדיג שוין וועגען נעעם גימנאזיום־בגין אליין, וועלכער און אָהן ספּק אייגנס פון די פארגעזעמסטע שול־בגינים, וואָס אינזער שטאָט פער־מאָגט.

טער פון אונזער זייט נראָמולירען דער אָנפּהרונג פון קאָצענעלסאָן־גימנאזיום צוליב די גלענצענדע־דורכגעפיהרטע ער־שטע מאטורע־עקזאמענס און אונזער ליבען דוכטער יצחק קאָצענעלסאָן א בע־זונדערס הארצינען יישר כח צוליב זיינע גרויסע פערדינסטען פאר'ן יודישען נא־ציאָנאלען ערציהונגס־וועזען.

די מאטורע־צייגנישען פון קאָצענעל־סאָן־גימנאזיום האָבען בעקומען פאָלגענ־דע שילער: גאָלדשטיין מאיר, גיממאָן נתן, גלאנזאוסקי משה, גראיעווסקי העריש האָבערמאָן נח, מאָגרעמניק יוסף ירחמיאל יאָבלאנסקי יצחק, לעווענשטיין נחום און שעראָרזקי דניאל וואָלף.

ענטדעקט א בית־עולם

פון 2700 יאהר צוריק

(פ) בעם גראָבען א גרוב און אלט־לאָגעווונג, שעראָרזער קרייז, האָבען די ארבייטער זיך אָנגעשטויסען אויף א בלי־מוט מענשלוכע בוינגער. ס'אזן פעסטגע־שטעלט געוואָרען, אז די כלי שטאמט פון 2700 יאהר צוריק. בעם גראָבען ווייטער האָט מען זיך אָנגעשטויסען אויף א נאָנ־צער רייהע אזעלכע „אורנעס" און אויך אויף א גרויסער צאהל בורשטען.

פערזענליכעס

(א) דער לאנד־יעהרוגער מוטגליד פון שטאָט־ראט און פרעזעס פון קרעדיט־פעראיין ה' יוזעף פאָגאָנאָווסקי איז דורכ'ן מלאכ־פרעזידענט בעשאָנקען גע־וואָרען מיט'ן אונאָפּהענגיגקייטס־קרייץ.

יוד. יונגעלע איבער־ז־פאהרטז פון א ראָוועער

(ב) אויף נייע שטאָט האָט א ראָוועע־ריסט אויבערגעפאָהרען דעם 5־יעהריגען בונם לאָוויטן (לימאָמיערסקע 8).

סענדער קארא ארעסטירט

און איינגעזעצט אין אויספאָרשונגס־ארעסט

אפקלאנג פון דער סענסאציאנעלער וועקסל־אָפערע

(§) מיט אונגעזעהר טעג צוריק האָבען מיר מודיע געווען וועגען דער סענסא־ציאָנעלער וועקסעל־אָפערע, און וועלכער עס ווערט אויך בעשולדיגט דער הונגער מוהר סענדער קארא. ער זאָל געמליך האָבען געפעלשט וועקסעלען אויף א סומע פון 200.000 זל. און דיסקאָנטירט זיי אויף קלוגע צינזען אלס דירה־געלד־וועקסעלען.

ווי מיר דערווייסען זיך איצט, און סענ־דער קארא דונסטאָג געוואָרען ארעס־טירט און מען האָט אויהם אונגעזעצט און אויספאָרשונגס־ארעסט.

די ידיעה וועגען סענדער קארא'ס ארעסט האָט אין אלט־שטאָט ארויס־גע־רופען גרויס אויפזעהן. וואָרשעווער פון אויבענדערמאָנטען גומנאזיום ד"ר האָלצבערגער.

די עקזאמענס זענען פארגעקומען אונ'ם גרויסען שעהנעם זאל פון גימנ־גומנאזיום־בגין, וועלכער און ספּעציעל צו דעם צוועק. אנגעאָרדענט.

אלע שילער פון דער אלטער קלאס זע־נען צוגעלאָזען געוואָרען צו די עקזא־מענס אין דער רעזולטאט איז געווען ש־גלענצענדער — אלע שילער האָבען בע־קומען די בעסטע מאטורע־צייגנישען.

אויך די העברעאישע מאטורע־עקזא־מענס, וואָס זענען פארגעקומען מיט א צייט צוריק, בין דער פערזאלוכער אָ־ווענהייט פונ'ם גרונדער און אונ־אָבער פון גימנאזיום, דעם דוכטער יצחק קאָ־צענעלסאָן און זיין העברעאישען לעהרער־פערסאָנאל, האָבען זיך זעהר גוט אונ־גענעבען. אלע שילער האָבען ארויסגע־ווען גרויס וווסען און אָנגעניש און אלע יוראָאיסטישע לעהרים, און דאָבען בעקומען א העברעאישע מאטורע־צייג־נוש.

שוין דער פאקט אליין, וואָס אויך הייאָהר האָבען אלע שילער אויך גלענצענד בעלוזונגט דעם עקזאמען, בעווייזט אויף וואָס פאר א הויכער שטופּן דאָס קאָצע־נעלסאָן־גימנאזיום און אויסקעשעלט געוואָרען. נישט רערענדיג שוין וועגען נעעם גימנאזיום־בגין אליין, וועלכער און אָהן ספּק אייגנס פון די פארגעזעמסטע שול־בגינים, וואָס אינזער שטאָט פער־מאָגט.

טער פון אונזער זייט נראָמולירען דער אָנפּהרונג פון קאָצענעלסאָן־גימנאזיום צוליב די גלענצענדע־דורכגעפיהרטע ער־שטע מאטורע־עקזאמענס און אונזער ליבען דוכטער יצחק קאָצענעלסאָן א בע־זונדערס הארצינען יישר כח צוליב זיינע גרויסע פערדינסטען פאר'ן יודישען נא־ציאָנאלען ערציהונגס־וועזען.

פאר ערמארדען זיין חבר ביי א גלעזער בראנפען

5 יאהר שווערע תפיסה

(§) דעם 22. יאנואר זענען אין דער שענק אויף זשאָבוסקע 241 ארייגגעקו־מען באלשלאוו פיעלאשעק און אנטאָנ־סמטערא. נאָכ'ן אויסטרינקען א פאר גלעזער האָט צווישען זיי אויסגעפראָלען א מחלוקה און באלד דערויף א געשלאָג. פיעלאשעק און ארויס אין נאָס, גע־לאָפען אנ'ארטשוק פון א פאהר און דער־מיט מכבד געווען סמטערא און תאָפ־נאָכ'ן אָפּלויגען אויגען מעג אין שפּ־טאָל, אין סמטערא געשטאָרבען.

געלטען און פיעלאשעק געשטאָגען פאר'ן קרייז־געריכט. ער אין פער'משפּט געוואָרען אויף 5 יאָהר שווערע תפיסה.

היינט צווייאמענפאהר פון נ. פ. ר

(§) אויף היינט האָט די נ.פ.ר'ישע גרופּע פון דעב. פולנא צווייאמענגרופּען א דעלעגאטען־צוזאמענפאָהר און לאָטאל אויף פעטריקאָווער 91.

אפוילישער צוזאמ נזאהר פון „פראָבעס" אין לאדז

(§) זונטאָג דעם 29. ה.ח. 10 אין דער פריה וועט אין לאָדז פאָרקומען דער אל־פוילישער דעלעגאטען־צוזאמענפאָהר פון ז.ז.ר. און צוזאמענפאָהר וועלען זיך בע־טייליגען דעלעגאטען פון זשוראָדאָ, זאוויערטשע, סאָסנאָוויץ, זעלעץ, טשענס־טאָכאָוו, אָזאָרקאָוו, סטריקאָוו, ביאלים־טאָק, ביעלסק און אנד. אויסער דעם וועט זיך אין צוזאמענפאָהר בעטייליגען געוו. מוניסטער מאָראָטשעווסקי, דעב. מאָמאָשקעוויטש, גארדעצקי און אנדערע.

די טעטיגקייט פון „נותן־לחם"

נישט איבערגעריסען

אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהע־נישען און „נותן לחם" האָבען אנגעהויבען דער קודסיראָ און אנזער שטאָט פאלשע ווערסעס, אז די טעטיגקייט פון דערמאָנ־טען פעראיין און אויבערגעריסען געוו־רען. ווי עס שטעלט זיך אָבער ארויס. שטעלט זיך די זאַך פאָר אין א גאנץ אנדער לוכט, נישט נאָר און די טעטיג־קייט פון „נותן לחם" נישט אויבערגע־ריסען געוואָרען, נאָר פערקערט, אלע קוכען זענען טעטיג און א פערשטאָרק־טען טעמפּאָ אונטער דער ענערגישער אָנ־פיהרונג פון ראבט. פיאָטר לאָרי. אין מען גוט ארויס גוטע און געשטאָקע מע־מאָען, וועגען וואָס מיר בעטען די גע־זעלשאפט זיך קיטען אויבערצוגעבען.

גלעכצייטיג אפעלירען מיר צו דער לאָדזער יודישער געזעלשאפט אונ'ווי־טער אינטערעסירטען, ברי מיר זאָלען זיין אין דער לאגע צו לינדערן די נויט פון די ברייטע אָרטמע מאסען.

מיר מאָכען אויפמערקזאם, אז אויך די קינדער־הויס בין דער געו. „נותן לחם" און ווייטער טעטיג.

ענטדעקט א בית־עולם

פון 2700 יאהר צוריק

(פ) בעם גראָבען א גרוב און אלט־לאָגעווונג, שעראָרזער קרייז, האָבען די ארבייטער זיך אָנגעשטויסען אויף א בלי־מוט מענשלוכע בוינגער. ס'אזן פעסטגע־שטעלט געוואָרען. אז די כלי שטאמט פון 2700 יאהר צוריק. בעם גראָבען ווייטער האָט מען זיך אָנגעשטויסען אויף א נאָנ־צער רייהע אזעלכע „אורנעס" און אויך אויף א גרויסער צאהל בורשטען.

פערזענליכעס

(א) דער לאנד־יעהרוגער מוטגליד פון שטאָט־ראט און פרעזעס פון קרעדיט־פעראיין ה' יוזעף פאָגאָנאָווסקי און דורכ'ן מלאכ־פרעזידענט בעשאָנקען גע־וואָרען מיט'ן אונאָפּהענגיגקייטס־קרייץ.

יוד. יונגעלע איבער־ז־פאהרטז פון א ראָוועער

(ב) אויף נייע שטאָט האָט א ראָוועע־ריסט אויבערגעפאָהרען דעם 5־יעהריגען בונם לאָוויטן (לימאָמיערסקע 8).

שרפה אויף זשגאָווסקע 51

(§) אויף זשגאָווסקע 51 האָט אויס־געברעכען א שרפה און קלאָעטס. די פיי־ערלעשער האָבען דאָס פייער לאָקאַלי־זירט.

ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגע־שטעלט האָט עמיץ פון די שכנים ארייג־געוואָרפען און קלאָעטס אַ'אָנגעצונדענע זאפּאלקע פון וועלכען די נאָזען האָבען אויפגעריסען.

קאָמעראל־טעאטער

אלעיע 1. מאי 2 №
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

ערעפנונג פון זומער־סעזאָן

ערעפנונג פון זומער־סעזאָן

קומט בעגריסען אונזער גרויסען גאסט

דעם בעריהמטען אמעריקאנער סטאר דעם שטאָלץ פון דער יודישער בינע

בעני אדלער

פרייטאג דעם 27־טען האלב 10 אוועגד און שבת 9 אוועגד
די גרעסטע סענסאציאָנעלע פרעמיערע

„דער איבריגער מענש"

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ז. ליבין מיט בעני אדלער אלס „איבריגער מענש".

שבת 12 פריה א פריהמ'ירגען־פארשטעלונג
איינהייטס־פרייזן 50 גר. און 1 ז'ל. ערשטע רייה, מיט בעני אדלער

דער ווילדער מענש

שבת האלב 5 נאָכם. גרויסע פאָפּול. פארשט. פון 60 גר. ביז 1.60
דאָס בעליבטע לעבענס־בילד מיט געזאנג און טענץ — דער יודישער קעניג ליר
מיט בעני אדלער אלס „דור משה'לעס". — איינצעלהייטען מארגען

ווי פקלערונג.

אין שייכות מיט דער הערונג פון די אינהאבער פונ'ם צייכען „סידאָר" ערקלערט דער אי־נהאבער פונ'ם צייכען „SIDOR" פאָלגענדעס: אונאָפּהענגיג דערפון, אז די פראגע הענגען בעסטימ־דעם רעגיסטראציע־צייכען וועט נאָך בעטראכט ווערען זורכ'ן הבכסטען אדמיניסטראטיווען פריבונאל דארף מען מעסטשטעלען, אז אין הסכם מיט די בעשטעטיגונגען פון אלע דערצו בערעכטיגטע אינסטיטוציעס, צווישען צנדערע פון דער אינדוסטריע און־האנדעלס־קאמער אין הארשע און לאָדז, איז דער סח(ריה־צייכען מיט דער אויפשריפט „SIDOR" שוין בעקאנט אויפ'ן שטח פון פוילען שוין פון 1909 יאָהר אָן, דאָס הייסט בעריטעניר פריהער אויזער דער צייכען מיט דער אויפשריפט „סידאָר". אין דער דאָזיגער וואכלאָנג איז אזילו דאָן וועגן מען וואָלט דעפיניטיוו רעגיסטרירט דעם צייכען „סידאָר", האָט דער אינ־האבער פונ'ם צייכען „SIDOR" דאָס רעכט אויפ'ן יסוד פון די פונקטען 3 און 4 פונ'ם פריעקעל 180 פון דער פערארדנונג פונ'ם מליכה־פרעזידענט פון מערץ 1928

דאס רעכט פון פריהערדיגען בענוצער

לגבי וועמען עס האָט נישט קיין קראפט אפילו די רעכט וואָס שטיצט זיך אויף דער רעגיסטראציע פונם שפּעטערדיגען צייכען. די פראגע אין דאָזיגען ענין און די דראָהונגען פון די אנגעזעמע אינהאבער פון „סידאָר" איז נאָך צוטריט צוליב דעם פריהערדיגען רעכטליכען בענוצען זיך פונ'ם אינהאבער פון צייכען מיט'ן אויפשריפט „SIDOR" אנדושיי לינק לידו ראָקיששיגער 53 טעלעפון 40־18.

די פערקריפּטע פרוי

שטאנענדער ראמאן פון יודישען סאמיליען־לעבען אין פרילען.

פון לעאָן גאָלדמאן

(139־טע פארטזעצונג)

זי האָט זיך דערמאָנט יענע מינוט, ווען זי האָט אין אזא נאכט, ווי איצט, דערפיהלט אין איהר טיידעלשען הארץ צום ערשטען מאָל דערוואכען איהר מיידעלשע ליבע.

אך, דאָס איז געווען נישט לאנג, אָבער דאָך ווי לאנג עס איז!

וויפיל פערלוירענע אילוזיעס, וויפיל ספקות, וויפיל נויט און ליידען, זיינד יענער צייט.

פלוצלונג האָט זיך אין דער שטילקייט פון דער נאכט דערהערט שווערע זיצצען.

רויזעלע האָט אויפגעהויבען דעם בליק.

אין קיפּער'ס צימער האָט נאָך געברענט דאָס ליכט און אין פענסטער איז געשטאנען זיין הויך געשטאלט.

דאָס הארץ האָט א ציטער געטון אין רויזעלען. עס האָט איהם בעהערשט א געפיהל פון א זיסער אינרו־היגקייט, פון עפעס אַ'אנגענעהמען פערלאנג צו געפינען זיך נאָהענט צו אָט דעם מענש, וועלכער איז דאָרט געשטאָ־נען אייגעקוקט אין די כמארעס אין הימעל און האָט אוראי גע'חלומט פון דער, וועלכע איז געווען דער אייגיגער ציל אין זיין לעבען.

אין א ווייל ארום האָט זיך דאָס פענסטער בייַ קי־פער'ן פערמאכט און דאָס ליכט האָט זיך פערלאָשען.

רויזעלע האָט דערפיהלט, אז איהר ברוסט הויבט זיך פון אַ'איבערפלוס פון עפעס שטארקע געפיהלען.

אנשטאָט צו געהן שלאָפען, איז זי שטיל ארייַן אין פארק און האָט געגומען זיך אדורכשפּאצירען.

מיט איינמאָל האָט זי א ציטער געטון. זי איז צוגע־קומען צו דעם קליינעם פאוויליאָן, וואָס איז שוין בעקאנט אונזערע לעזער. עס האָט זיך איהר געדאכט, אז זי איז שוין דאָ אמאָל געווען.

עפעס סעאנעפעלטע ערינערונגען האָבען געגומען אויפוואכען אין איהר מוח, אָבער זיי האָבען זיך נישט אויס־קריסטאליזירט.

ענדליך איז זי צוגעקומען אויף דעם שטעגעל, וואָס האָט געפיהרט צו דער ווילע, ווי זי איז פלוצלונג געבליי־בען שטעהן אַ'איבערראשט.

צו איהרע אויערן איז דערגאנגען א שטילער שמועס פון צוויי מענשען — א מאן און א פרוי.

זי איז געשטאנען אויפ'ן אָרט, נישט ריהרענדיג זיך ווייטער.

און אין א מינוט ארום האָט זי דייטליך געהערט, ווי מען קושט זיך.

— דאָס איז עפעס א ליבעס־פאָרל — האָט זיך גע־טראכט און האָט א שמייכעל געטון — עס איז אוראי עמי־צער פון די שטוב־מיידלעך מיט א בעדינער.

א בערוהיגטע איז זי געגאנגען ווייטער, ווי מיט אייג־מאָל האָט זי דערהערט ווערטער, וואָס האָבען זי בעאונרו־היגט.

— עס איז נישטאָ דער פינדסטער ספק, אז זי רו־זשעלע זיבערט איז אַ'אויאנטוריסטקע — האָט געזאָגט עפעס א פרויען־שטים, אָבער ווער זי איז אייגענטליך ווייס איך נאָך נישט. איך האָב זי אין איך האָס איהר געליבטען, צום קאפיטאליסט קופּער. וועלכער זויפט אויס דאָס בלוט און שוויץ פון זיינע ארבייטער און ווערט פעט פון זייער אר־בייט. מיין שנאה צו איהם איז אזוי שטארק, ווי מיין ליבע צו דיר.

נאָך די דאָזיגע ווערטער האָט מען ווידער געהערט זיך קושען.

רויזעלע האָט געציטערט פון אויפרעגונג. עס איז איר נישט געגאנגען אזוי פיל ווענען איהר, ווי ווענען דעם מענש, ווענען וועלכען עס איז געווען בעקאנט, אז ער פיהרט זיך גוט אויף צו אלע זיינע אנגעשטעלטע און ארבייטער.

זי האָט גערן געוואָלט צוגעהן געהנטער און ווייזען אָפען, אז זי איז אויפגערעגט פון זייערע אונזיניגע ווער־טער, אָבער זי האָט נישט געוואָלט מ'זאָל זי חושד זיין, אז זי האָט זיך אונטערגעהערט.

זי האָט דעריבער צוגעאַטלט דעם טראָט, כדי אומ־בעמערקט צוריקצוקעהרען צו דער ווילע. אָבער פלוצלונג האָט זי דערזעהן ארויסגעהן פון צווישען די צווייגען א פּאָר.

אין דער פרוי האָט זי דערקענט נעלי פערשטער, אָבער איהר בעגלייטער האָט געטון א לייכט געשריי פון איבעראשונג און איז פערשוואונדען צווישען די בוימער, אנדער זי האָט איהם בעוויזען אָנצוקוקען.

אויך נעלי האָט דערקענט איהר שוגא.

א ווייל זענען ביידע געשטאנען אייגער גענען אַ'נ־דערן שווייגענדיג.

— פרייליין נעלי — האָט רויזעלע ענדליך געזאָגט — וואָס טוט איהר דאָ אין גאָרטען אין אזא שעה און אין וועלכע געשאפט איז מיר אלץ איינס, ווייל איך שטעה נישט אויף דער ווערך פון אייער כבוד און דעריבער וועל איך מיט אייך נישט רעדען וועגען דעם. אָבער איך קען נישט בע־ריהרען קיין אנדער טעמע, ווייל איך האָלט פאר מיין פליכט צו זאָגען א פּאָר ווערטער דערוועגען. דער מענש, וועגען וועלכען איהר האָט זיך אויסגעדריקט מיט אזוי פיל גרינג־שעצונג און אזוי אומגערעכט, איז אייגער פון די אידעלסטע מענשען, וועלכע מען קען טרעפען אויף דער וועלט און אויב איהר זענט נישט סעהיג דאָס אָפּצושאצען, האָט איהר נאָך דעם טרויעריגען מוט איהם צו בעלייַדיגען אויגטער די אויגען. איהר האָט א נידערטרעכטיגען כאראקטער. דאָס איז אלץ, פרייליין פערשטער.

דערנאָך האָט זי, נישט א שאָקעל טוענדיג אפילו מיט'ן קאָפּ, איז זי אויעך צו דער ווילע.

נעלי פערשטער איז א ווייליע געשטאנען מיט צוגוים־געדריקטע ליפּען.

— דו וועסט מיר טייער בעצאָהלען דערפאר, — האָט זי ענדליך ארויסגעזאָגט צווישען די צייַן. — היינטער דיר שטעהט קיפּער, אָבער איך וועל געפינען אויעלכען, וועלכער וועט זיך שוין נוקם זיין פאר דעם, וואָס דו האָסט מיך איצט בעלייַדיגט.

קאפיטעל 51

אין שפיל־קלוב

מיט א בלייך אויפגערעגט פנים, פול מיט ערוואַרטונג, האָט לעאָן שאטאן געוואַרט אין דער בעשטיטער שעה אויף זיין שותף אין שפיל־קלוב.

(פארטזעצונג קומט)

אינטערעסאנטע וועלט-נייעס אין בילדער

בילדער פון די אויטאמאביל-ווישטשיגעס אין דייטשלאנד

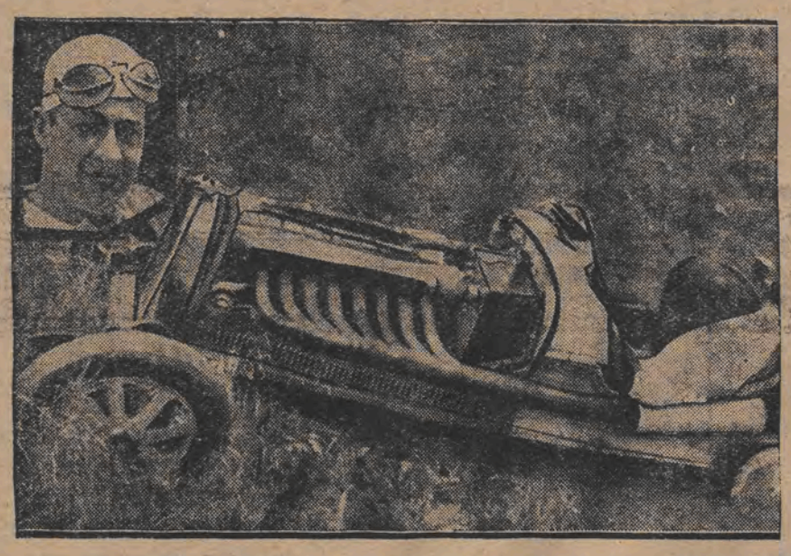

פירשט לאבקאָוויטש אומגעקומען
דער יונגער טשעכישער אויטאָמאָביל-פאָהרער פירשט בעאָרג כריסטיאן פאָן לאָבקאָוויטש איז בעת'ן בערלינער אויטאָ-נעיעג מיט זיין אויטאָ אריין אין אַ גריב און דער'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

ברויכיטש בעקומט די זיגער פרעמיע

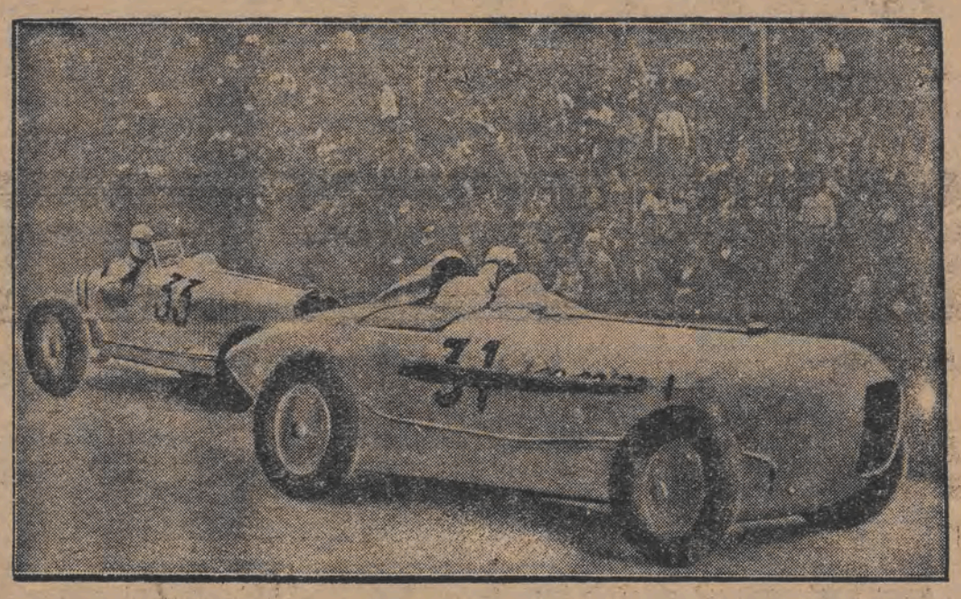

אויטאָמאָביל-געיעג
אויף אונזער בילד ווייזט דעם מאָמענט, ווען דער בערלינער אויטאָ-פאָהרער בוכיטש יאָנט איבער זיין געגנער קאַראַקיאַלאַ און האַלט אָפּ דעם נצחון אויפ'ן וועלט וועט-געיעג פון אויטאָמאָבילען.

קלאַנג-קינא-טעאַטער
RAKIETA
Sienkiewicza 40.

היינט ● און טעגליך! ● „די גאַסען פון די גרויסע שטאָט"
● GARY COOPER, SILVIA SIDNEY
צראַטיש-סענסאַציאָנעלער פילם אין די הויפּט-ראָלען:
אויסערן פּראָגראַם: פערשידענאַרטיג. פּרייזען נאָרמאַלע. — אָפּאַראַטור „וועסטערן עלעקטריק". — אָנהויב פון סעאַנסען: אין וואָכענטאָג 4 נאָ., שבת, זונטאָג און חגים 12 מיטאָג.

נייער פאָהר-פּלאַן

אויף די באַהנען

צוגען וואָס געהען אָפּ פון לאָדזער פאַבריקס-באַהן קיין קאָלושקי

5.25 מיט פערבינדונג קיין וואַרשאַ און טאָמאַשאָוו.
7.25 מיט אַ פערבינדונג קיין וואַרשאַ, טאָמאַשאָוו און פּראָג.
8.35 (זונטאָג און חגים פון 22-טען מאַי ביז ן 11. סעפּטעמבער).
9.35 (זונטאָג און חגים פון 22-טען מאַי ביז ן 11. סעפּטעמבער).
10.45 מיט פערבינדונג אויף וואַרשאַ.
13.05 פערבינדונג וואַרשאַ—טאָמאַשאָוו.
14.00 פערבינדונג וואַרשאַ—טאָמאַשאָוו.
14.50 קיין סקאַזשיסק איבער גאַלקיבעק, סלאָנווי.
15.40 פערבינדונג וואַרשאַ-טאָמאַשאָוו
16.20 פערבינדונג וואַרשאַ-טאָמאַשאָוו.
16.55 פערבינדונג וואַרשאַ—קאַטאָוויץ.
18.00 פערבינדונג וואַרשאַ-קראַקאַ.
19.20 דירעקטער צוג קיין וואַרשאַ.
19.45 פערבינדונג ראַזוואַדאָוו-לעמבערג
20.30 נאָר אין אַרבייטס-טעג.
21.15 פערבינדונג אויף וואַרשאַ.
22.30 דירעקטע וואַגאָנעס קיין קרינין.

צוגען וואָס קומען אָן אויף דער פאַבריקס-באַהן פון קאָלושקי

0.48 פערבינדונג פון טאָמאַשאָוו אין וואַרשאַ.
5.08 פערבינדונג פון קאַטאָוויץ.
6.10 נאָר אין אַרבייטס-טעג.
7.00 פערבינדונג פון קראַקאַ (דירעקטע וואַגאָנעס פון קריניץ)
7.30 נאָר אין אַרבייטס-טעג.
7.50 נאָר אין אַרבייטס-טעג.
8.12 לויט דער נויטיגקייט, פערבינדונג פון קראַקאַ.
9.46 פערבינדונג פון וואַרשאַ, טאָמאַשאָוו, טשענסטאָכאָוו.
12.45 פערבינדונג פון וואַרשאַ, טאָמאַשאָוו, טשענסטאָכאָוו, קאַטאָוויץ.
16.00 פון וואַרשאַ דירעקט.
17.15 פערבינדונג פון וואַרשאַ.
20.10 פערבינדונג פון וואַרשאַ, טאָמאַשאָוו, קראַקאַ.
21.25 אין אַרבייטס-טעג.
22.00 אין אַרבייטס-טעג.
22.35 דירעקט פון סקאַזשיסק איבער פּלאָשווין, גאַלגובעק.
23.18 פערבינדונג מיט טאָמאַשאָוו, קאַטאָוויץ, קראַקאַ.
8.05 געהען אָפּ קיין אַנדזשעיעוו.
8.59 קומען פון אַנדזשעיעוו.

צוגען וואָס געהען אָפּ פון קאַלישער באַהן-הויף

קיין קושנאַ 1.25, 9.00, 13.00, 15.20, 21.20.

צוגען וואָס קומען אָן אויפ'ן קאַלישער באַהן-הויף

פון קושנאַ 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.58.
פון גדיניע און דאַנציג 5.00, 7.55 (דירעקט), 19.58.
פון בידגאָשטש 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.50.
פון וואַרשאַ 9.25, 11.53, 21.40, 1.57.
פון לאָוויטש 7.25, 19.05.
פון גלאָוונאַ 7.25, 11.53, 14.59, 19.05, 21.48, 1.57.
פון פּויזען 4.20, 7.18, 12.24, 19.20, 0.45.
פון בערלין 7.18, 19.40.
פון קראַקאַ און קאַטאָוויץ 4.13, 18.40.
פון לעמבערג דורך סקאַרזשיסק דירעקט 8.52.
פון טשענסטאָכאָוו דורך זדונסקאַ-וואָלאַ 19.12.

DYREKCJA
Kolei Elektrycznej Łódzkiej Sp. Akc.,
podaje niniejszem do wiadomości, że z powodu robót kanalizacyjnych na ul. Franciszkańskiej i Kilińskiego
pociągi linji № 14
poczynając od piątku, dnia 27 maja 1932., aż do odwołania nie będą kursowały ulicami Narutowicza, Kilińskiego, Franciszkańską i Brzezińską, ecz od ul. Kątnej, ul. Czerwoną, ul. Piotrkowską przez Plac Wolności, ul. Nowomiejską i Plac Kościelny do Rynku Bałuckiego i zpowrotem.

2 פאַבריקס-זאַלען
צירקע 100 קוו. מעטער זאָפּאַרט צו פערמיטען.
צו ערפאַהרען שקאָלנאַ 9 №

2 שטובען מיט אַ קוך
בילין, באַלד איבערצוגעבען
אַלעע 1. מאַי 23, וואַרינונג 24.

א יונגעל
פון בעסערע עלטערן זוכט אַ פּאָסטען ביי וואָס עס זאָל נישט זיין, צו ערפאַהרען אויף זאַוואַדזקאַ 6 № ביי הירשבערג.

א שותף
צו אַ גוט איינגעפיהרט געשעפט מיט אַנערך 10 טויזענד זל. ווערט געזוכט. הכנסה בעזיכערט. אָפּערטען אינטער „פרנסה געזיכערט" אָפּצוגעבען אין אַדמינ. פון „לאָדזער טאַגעבל".

א גוטע קעכין
ווערט געזוכט פאַר אַ פענסיאָנאַט אין וויש-ניאָוואַ-גורא. זיך צו ווענדען ביי ר' בענדעט בעלכאַטאָווסקי, קילינסקי 36 №

קאָלערטע דאַמען-וועש און ווייסע
האַנד-אַרבייט—ROBOTA RĘCZNA
נעמט אָן צו שטיקען און נייען מיט איינענע ווי אויך אָנפערטיגט ווערט ווי Petite-reine Crèpe-de-Chine א.ז.וו. אַלעס לויט פאַריזער און ווינער זשורנאַל. זאַוואַדזקאַ 27 בלייוויס.

אויפפאַדערונג.
איך פאַדער אויף דעם ה' הערש'ל העניג שוו. יאַקובאַ 3, אַז ער זאָל קומען בינען 3 טעג צו אַ דין-תורה אין דער יידישער גמינע צום ראַבינאַט, אין פאַל נישט נעם איך אַראָפּ פון מיר יעדער פאַראַנטוואָרטליכקייט און וועל זיין געצוואונגען די זאַך איבערצוגעבען דער פּראָקוראָטור.
ישראל פריימאַן
שענקעוויטשאַ 22

אייז
6000 צענטער צו פערקויפען אין כאַינא
צענעלניא: Fiszer i Oberman
צו ערפאַהרען אויפ'ן צרט.

צו פערקויפען
אַ קאָנצעסיאָנירטען שטאַהל פאַר זעקס קיה צו ערפאַהרען גלובנאַ 57 № ביי ר. גרינוואַלד

Dr. HALTRECHT
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה, פון 1.30—12.30 נ"מ.
און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג

אַלע דאַרפן וויסען
אַז די פירמע
פערדער, זגערושער 7
לוטאָמיערסקאַ 2 און זגערזשער 24
איז די אייגציגע קוועלע וואו מען קריגט אַמביליגסטען צו קויפען
דאַמען- און מענער-היטען
פון די נייעסטע פאַסאָנען און מאָדערנסטע קאָלירען, וואָס איז ספּעציעל צוגעגרייט געוואָרען אויף דעם קומענדיגען יום-טוב און גלייכצייטיג ווערט אָנגענומען צו איבערפאַסאָנירן מענער- און דאַמען-היטען פון באַר אַלט אויף גענצליך ניי און אַלעס צו ביליגע פּרייזען און רעיעלע בעהאַנדלונג. געדענקט די אַדרעסן

אויפמערקזאַם !!!
איך בין מודיע מיינע געעהרטע קונדען דאָס מיין ווייַן און בראַנפען-געשעפט איז איבערטראָגען פון פּאָלודניאָוואַ 4 אויף ברזשעזשינער 25
גלייכצייטיג מעלדע איך אַז דער ווייַן-פערקויף ווערט פאָרקומען אויף פּאָלודניאָוואַ 9 פראָנט-געוועלב און בעט די ביז יעצטיגע קונדען אויף די דאָזיגע שטעלע ווייטער צו קויפען.
מיט אַכטונג
משה אַלטער

„Osman"
Patentowane gilzy
czterowatkowe
zdobyły uznanie wszystkich Palaczy.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
1 וואַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע אַנאַליזע פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאַנישע און נערוועז-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט • מאַסאַזשע
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוו.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכ.
בעזונדער האַרצע-צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זלאָטעס

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואַהל
שפּאַציר-וואָגענס
אייזען • ניקעל
בעטען
מאַטראַצען
ספּרענזינגאָווע „Paloni".
וויזימאַטשקעס
אַמעריקאַנער
צו בעקומען אין פאַבריקס-לאַגער
אין הויף „DOBROPOL" Łódź, Piotrkowska 73

לאַנג- יעהריגער געריכטס-סעקרעטאַר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אַנקלאָגעס און קלאַוזולעס
ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים ווי אויך אין שריבען ביטעס פאַר איינציגע שפּייזערס (אָפּיציאַנטווע).
שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932
ב. מאַן, פּעטריקאָווער 10

Primeros GUM..?
דער מבין זאָגט:
יאָ, אָבער
„פּרימעראָס" - גומי
איז דאָך פיינער, זיכערער און געזונדער, פערלאַנגט אין איבעראַל אייגנעם אינטערע

„גאַלעריע רעזנער"
לעזט אַלע אין אַלע

Sensacja księgarska.
Dr. Armand Akerberg
„Talmud, bolszewizm
i Projekt polskiego prawa małżeńskiego"
Cena zł. 4.60
DO NABYCIA W KSIĘGARNIACH
SKŁADY GŁÓWNE: Dom Książki Polskiej, Warszawa, Pl. 3-ch Krzyży 8
F. Hoesick, Warszawa. Senatorska 22
K. Neumiller, Łódź, Piotrkowska 61.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: פאַר אַ חודש מיט מוילען 3 זלאָטיס, אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25.
אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% מעהר. אויסער דער שטאָט מיט 50% מעהר. פון די פריוון הערט ניט אָפּגערעכנט קיין רעקלאַמע. פאַר אַ מיליטעטער-שורה פאַר'ן מאָנאַט 16 גר. פרייסאָ 24 גר., פון עקסטע 40 גר. פרייסאָ 60 גר., נאָכן פעקסט 12 גר. פרייסאָ 18 גר.
Nakładem Ed. i M. Hamburskich. Łódź, Piotrkowska 16. Odpowiedzialny Red.-wydawca